

Lantbrukares möjligheter att utveckla sin verksamhet som effekt av en Plan Vivo-certifiering

– En fallstudie av lantbrukare i Kagera, Tanzania

The effect of a Plan Vivo-certification on farmers' opportunities for business development

- Case study of farmers in Kagera, Tanzania

Simon Johansson

Oscar Norberg

Jean-Claude Nzobonimpa

Lantbrukares möjligheter att utveckla sin verksamhet som effekt av en Plan Vivo-certifiering

The effect of a Plan Vivo-certification on farmers' opportunities for business development

Simon Johansson

Oscar Norberg

Jean-Claude Nzobonimpa

Handledare: Per-Anders Langendahl, SLU,
Institution för ekonomi

Examinator: Richard Ferguson, SLU,
Institution för ekonomi

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i företagsekonomi

Kurskod: EX0812

Program/utbildning: Ekonomi – kandidat

Fakultet: Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap (NJ)

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2017

Omslagsbild: Simon Johansson

Serienamn: Examensarbete/SLU, Institutionen för ekonomi

Nr: 1077

ISSN 1401-4084

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Verksamhetsutveckling, Certifiering, Fallstudie, Tanzania, Agroforestry, Plan Vivo, Entreprenörskap

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för ekonomi

Förord

Vi vill börja med att rikta ett tack till svenska biståndsorganisationen Vi-skogen och ett särskilt stort tack till assisterande projektkoordinatorn Clement Mtui som mottagit oss väl och bidragit med sin kunskap, tid och engagemang vilket gjort det möjligt för oss att genomföra fallstudien på plats i Kagera, Tanzania. Vi vill även rikta ett stort tack till Mama Sezalia Jacob, John Bosco Rwabutiti, Joanita Filemon, Fiason Tito Katoto och Jerome Patrick som låtit oss besöka deras gårdar samt att vi fått ta del av deras erfarenhet inom lantbruk. Vidare skulle vi vilja tacka Per-Anders Langendahl för god handledning och stöd under vårterminen.

Uppsala, juni, 2017

Simon Johansson, Oscar Norberg och Jean Claude Nzobonimpa

Abstract

The purpose of this study is to investigate farmers' perspective on a Plan Vivo-certification with particular focus on business development and opportunities that derive of it. Previous studies show different views regarding the effects of certification on farmers but many of them tend to focus on livelihoods. However, this study highlights the farmers' perspective on a Plan Vivo-certification as well as opportunities for business development which many studies have not taken into consideration before.

Literature and empirical findings show that an agroforestry certification can contribute to opportunities for business development. The Plan Vivo-standard is a framework that benefits the livelihood of farmers, where they are compensated for local ecosystem services.

An analytical framework was developed, based on entrepreneurship theory, to investigate farmers' perspective on business development in the context of the Plan Vivo certification scheme in East Africa.

The case study was conducted in Kagera, Tanzania where five Plan Vivo-certified farmers were interviewed. An important conclusion is that the interviewed farmers experienced opportunities for business development from the Plan Vivo-certification. The identified opportunities due to the certification were classified in four categories that include entrepreneurial competencies, social network, financing, risk management and diversification.

Sammanfattning

Lantbrukare i Afrika söder om Sahara möter en rad utmaningar i form av fluktuerande tillväxt i ekonomin, stora svängningar i råvarupriser, bristande infrastruktur, torka och ökande erosion som gör jordbruket sårbart för klimatförändringar. Dessutom begränsas lantbrukarens möjligheter till verksamhetsutveckling av tillgången på kapital, tidigare kunskap, kontaktnät och förmåga att hantera risker. En möjlighet för lantbrukaren som enligt litteraturen kan bidra till verksamhetsutveckling är att certifiera sig inom agroforestry. Det finns dock olika uppfattningar om vilka fördelar som tillkommer lantbrukaren som en effekt av en certifiering. Plan Vivo är en standard vars ramverk syftar till att utveckla och stödja de fattiga på landsbygden genom betalning för ekosystemtjänster och använder sig av agroforestry som odlingsmetod där träd integreras med grödor. Syftet med studien är att undersöka hur lantbrukares möjligheter för verksamhetsutveckling påverkas av en Plan Vivo-certifiering utifrån lantbrukarens perspektiv.

För att besvara studiens syfte och fånga lantbrukarnas subjektiva uppfattning har en fallstudie av fem lantbrukare utförts i regionen Kagera, Tanzania. En litteraturgenomgång med en kontextbeskrivning av certifiering som fenomen och lantbrukares situation som entreprenör i Östafrika återgavs för att ge läsaren en djupare förståelse. Genom ett analytiskt ramverk baserat på möjligheter för verksamhetsutveckling har lantbrukaren betraktats som en aktiv entreprenör vilken ansluter sig till en Plan Vivo-certifiering.

Studien visar på att en Plan Vivo-certifiering bidrar till möjligheter för verksamhetsutveckling för anslutna lantbrukare. Dessa möjligheter har identifierats utifrån fyra teman: *Entreprenöriell kompetens, socialt nätverk, finansiering samt riskhantering och diversifiering*. En viktig slutsats som kan dras utifrån denna fallstudie är att samtliga lantbrukare som varit föremål för studien utifrån sitt perspektiv endast upplevt möjligheter med en Plan Vivo-certifiering.

Nyckelbegrepp

Agroforestry - Odlingssystem där träd integreras med grödor för att tillföra näring till marken. Träden ger skugga och skyddar mot torka samt bidrar till minskad erosion.

Entreprenörskap - Processen där en individ eller en grupp individer upptäcker en möjlighet och sammanför nödvändiga resurser för att sedan utveckla och förverkliga den.

Plan Vivo - Certifiering vars syfte är att utveckla och stödja de fattiga på landsbygden genom betalning för ekosystemtjänster.

Smart Farmers and Development (SFD) - Interesseorganisation av lantbrukare i Tanzania som arbetar med att sprida information om agroforestry som odlingssystem och dess fördelar.

Verksamhetsutveckling - Ett företags tillstånd som förflyttar sig från ett lägre och mer odifferentierat tillstånd till ett högre, bättre och mer differentierat.

Vi-skogen - Svensk biståndsorganisation som arbetar med fattigdomsbekämpning genom att plantera träd i Tanzania, Rwanda, Uganda och Kenya.

Innehållsförteckning

1 INTRODUKTION.....	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEMFORMULERING	2
1.3 SYFTE OCH FORSKNINGSFRÅGA.....	2
1.4 AVGRÄNSNINGAR.....	3
1.5 UPPSATSENS STRUKTUR	3
2. LITTERATURGENOMGÅNG	4
2.1 CERTIFIERING SOM FENOMEN	4
2.1.1 <i>Certifiering inom agroforestry</i>	4
2.1.2 <i>Plan Vivo-standard</i>	5
2.2 LANTBRUKAREN SOM ENTREPRENÖR	5
2.3 KONTEXT	5
2.3.1 <i>Utvecklingsmöjligheter och hinder för entreprenörer i Östafrika</i>	6
2.3.2 <i>Framgångsfaktorer för verksamhetsutveckling hos småföretagare</i>	6
3. ANALYTISKT RAMVERK	7
3.1 ENTREPRENÖRIELLA MÖJLIGHETER	7
3.2 ENTREPRENÖRIELL KOMPETENS	8
3.3 SOCIALT NÄTVERK	9
3.4 FINANSIERING	11
3.5 RISKHANTERING OCH DIVERSIFIERING	12
3.6 TEORETISK SYNTES	12
4 METOD.....	14
4.1 STUDIENS PERSPEKTIV OCH ANSATS.....	14
4.2 FALLSTUDIE	14
4.3 DATAINSAMLING.....	14
4.3.1 <i>Urval</i>	14
4.3.2 <i>Intervjuer</i>	15
4.4 DATAANALYS.....	16
4.5 LITTERATURSÖK	17
4.6 KVALITETSKRITERIER FÖR KVALITATIV FORSKNING	17
4.7 ETISKA ASPEKTER	19
5 EMPIRI.....	20
5.1 VI-SKOGENS PLAN VIVO PROJEKT I KAGERA, TANZANIA.....	20
5.2 DEMOGRAFISK OCH SOCIOEKONOMISK KONTEXT	21
5.3 FALLSTUDIE AV PLAN VIVO-CERTIFIERADE LANTBRUKARE.....	21
5.3.1 <i>Utbildning</i>	22
5.3.2 <i>Socialt nätverk</i>	24
5.3.3 <i>Ekonomisk ersättning</i>	25
5.3.4 <i>Riskhantering och diversifiering</i>	26
6 ANALYS	27
6.1 ENTREPRENÖRIELL KOMPETENS	27
6.2 SOCIALT NÄTVERK	28

6.3 FINANSIERING	30
6.4 RISKHANTERING OCH DIVERSIFIERING	30
7. DISKUSSION	31
7.1 ENTREPRENÖRIELL KOMPETENS	31
7.2 SOCIALT NÄTVERK	31
7.3 FINANSIERING	32
7.4 RISKHANTERING OCH DIVERSIFIERING	33
7.5 STUDIENS BEGRÄNSNINGAR OCH METODDISKUSSION	33
8. SLUTSATSER.....	35
REFERENSER.....	36
BILAGOR.....	42
BILAGA 1. INTERVJUGUIDE.	42
BILAGA 2. MATRIS ÖVER INTERVJUER MED LANTBRUKARE	43

Figur- och tabellförteckning

Figur 1. Uppsatsens struktur	3
Figur 2. Sammanfattning av Plan Vivos standard.....	5
Figur 3. Borgatti och Lopez-Kidwell illustration av svaga och starka länkar.....	10
Figur 4. Analytiskt ramverk	13
Figur 5. Egen tolkning av illustration av svaga och starka länkar	28
Tabell 1. Uppdelning av urval	15
Tabell 2. Generell bakgrundsinformation om intervjuade lantbrukare	22

1 Introduktion

I detta kapitel presenteras bakgrunden till studiens ämne som mynnar ut i ett teoretiskt och empiriskt problem. Författarna har utifrån formulerat problem utformat ett syfte vilket följaktligen mynnat ut i en forskningsfråga. Därefter presenteras uppsatsens avgränsning och struktur för att ge läsaren en tydlig bild över studiens exakta innehåll och process.

1.1 Bakgrund

I Tanzania försörjer sig 80 % av arbetskraften på jordbruk samtidigt som sektorn endast utgör 30 procent av landets BNP (www, FAO, 2017a). De flesta lantbrukare odlar grödor för inhemsk konsumtion vars överskott försörjer städerna (FAO, 2014). Runt 85 % av lantbrukare i Tanzania lever under fattigdomsgränsen på 2,5 US\$ per dag eller i extrem fattigdom med en inkomst under 1,25 US\$ per dag (Anderson, Marita & Musiime, 2016).

Lantbrukare i Afrika söder om Sahara möter en rad utmaningar i form av fluktuerande tillväxt i ekonomin, stora svängningar i råvarupriser, bristande infrastruktur, torka och ökande erosion som gör jordbruket sårbart för klimatförändringar (Nell, Viljoen & Lyne, 1999; FN, Agriculture in Africa, 2013). Många lantbrukare i Tanzania odlar ett begränsat antal olika grödor, där majs är den vanligaste (Anderson *et al.*, 2016). Bristen på variation bland grödor utgör en risk eftersom lantbrukaren blir beroende av denna gröda och med stor sannolikhet kommer marknadspriset att bli lågt. I Tanzania står lantbrukare inför utmaningar såsom att erhålla och betala för utsäde, bekämpningsmedel, gödningsmedel och få sina varor transporterade till marknaden (Anderson *et al.*, 2016). Sådana förhållanden utgör risker för lantbruket vilket kan påverka skörden och få oönskade ekonomiska konsekvenser (Scoones, 2009; Ullah, Shivakoti, Rehman & Kamran, 2015).

Lantbrukare i Tanzania har begränsad skolbakgrund där de flesta innehar en grundutbildning men endast 9 procent har en examen som motsvarar gymnasienivå eller högre (Anderson *et al.*, 2016). Lantbrukare är dessutom en relativt isolerad grupp och är till stor del beroende av varandra vid överföring av information kring jordbruk och ekonomi. De tenderar att inte vända sig till andra människor eller grupper för att tillhandahålla dessa kunskaper, vilket i första hand beror på att tillgången på dessa resurser ligger utanför deras sociala nätverk. Lantbrukare är i behov av att använda sig av nätverkskanaler för att komma åt verktyg och information för att kunna planera och styra sitt lantbruk, trots detta är endast 10 % medlemmar i någon jordbruksrelaterad organisation.

Tanzanias privata och offentliga sektor har under de senaste åren gjort betydande investeringar i landets finansiella infrastruktur, trots detta saknas fortfarande möjligheten för många lantbrukare att tillhandahålla försäkring och banklån (Anderson *et al.*, 2016). Det finns en önskan bland lantbrukare att fler alternativ för att mildra de risker de står inför ska komma att bli tillgängliga, men ett icke fungerande finansiellt system medför att tillgången på kredit och sparande är för många lantbrukare utom räckhåll.

Trots ovan nämnda utmaningar har jordbruksbaserad ekonomisk tillväxt visat sig ha den största påverkan på att reducera fattigdomsnivån i Afrika söder om Sahara (Faße, Winter & Grote, 2014). Västvärlden har under lång tid försökt att lösa denna problematik genom olika biståndsprojekt. Det finns delade meningar om bistånd till utvecklingsländer, diskussionen hamnar i många fall kring det utländska biståndets effektivitet och vilket typ av projekt som faktiskt skapar förutsättningar för ekonomisk utveckling (Deaton, 2010).

Vi-skogen är en svensk biståndsorganisation som är verksam i Tanzania och arbetar utifrån standarden Plan Vivo (www, Vi-skogen, 2017a). Enligt Merger, Dutschke och Verchot (2011) förutsätter Plan Vivo-standard en partnerskap med en annan organisation då standarden i sig endast utgör ett ramverk. Plan Vivo har som syfte att utveckla och stödja fattiga på landsbygden genom att företag och organisationer betalar lantbrukare för att utföra ekosystemtjänster (www, Plan Vivo, 2016a). Lantbrukare som ansluter sig till en sådan certifiering anammar en jordbruksmetod kallad agroforestry, vilket innebär att trädplantering kombineras med grödor (www, Vi-skogen, 2017a). Lantbrukarna får betalt i relation till den mängd koldioxid som träden binder, vilket på sikt skall stärka utvecklingen för lantbrukare i fattiga länder. Majoriteten av lantbrukarna i Tanzania är fortfarande dåligt informerade om möjligheterna på den regionala och internationella marknaden (FAO, 2014). Enligt litteraturen har certifiering inom agroforestry öppnat upp möjligheter för lantbrukare att utveckla sin verksamhet (Millard, 2011).

1.2 Problemformulering

En standards inverkan på lantbrukare i utvecklingsländer har under en tid varit under diskussion, då både positiva och negativa effekter påvisats (Chiputwa, Spielman & Qaim, 2014). Certifiering kan användas som ett sätt att förbättra handels- och produktionssystem, minska fattigdom samt se till att hållbara och miljömässiga produktionsmetoder används (Lewandowski & Faail, 2006; Millard, 2011). Chiputwa *et al.* (2014) hävdar att även om certifierade lantbrukare i många fall får bättre betalt är inte försäljningspriserna en tillräckligt omfattande indikator på lantbrukarens försörjningsmöjlighet. Enligt Millard (2011) har den nuvarande trenden och marknaden med ökad efterfrågan på jordbruksprodukter som är certifierade skapat oanade möjligheter för att utbilda lantbrukare inom agroforestry, samt att koordinera de resurser och tjänster som lantbrukarna är i behov av för att utveckla sin verksamhet. Det verkar finnas en allmän uppfattning bland konsumenter att en certifiering bidrar till ökade försörjningsmöjligheter för småskaliga lantbrukare (Chiputwa *et al.*, 2014). Det finns dock i litteraturen olika uppfattningar om vilka fördelar som tillkommer lantbrukaren som en effekt av en certifiering (Chiputwa *et al.*, 2014; Hansen & Trifkovic, 2014; ITC, 2011; Subervie & Vagneron, 2013; Ruben & Zuniga, 2011).

För entreprenörer som är verksamma i Östafrika kan bristen på resurser såsom finansiellt kapital och kunskap ses som hinder för att lyckas utveckla sitt företag (Benzing & Chu, 2012). Den existerande litteraturen om hur en certifiering påverkar småskaliga lantbrukares verksamhet tenderar att koncentrera sig på lantbrukare i Latinamerika och Asien medan relativt få studier fokuserar på lantbrukare i Afrika (Chiputwa *et al.*, 2014; Kalonga & Kulindwa, 2017). Det saknas empiriska bevis för om en certifiering bidrar till ökade försörjningsmöjligheter för lantbrukare i Tanzania (Kalonga & Kulindwa, 2017). Därför är det intressant att undersöka hur en certifiering bidrar, utifrån lantbrukarens perspektiv, till möjligheter att utveckla sin verksamhet.

1.3 Syfte och forskningsfråga

Syftet med denna studie är att undersöka hur lantbrukares möjligheter för verksamhetsutveckling påverkas av en Plan Vivo-certifiering. Målet med studien är att få en djupare förståelse för lantbrukarens perspektiv av en certifiering inom agroforestry. Detta leder till följande forskningsfråga:

Vilka möjligheter skapas för lantbrukaren att utveckla sin verksamhet som effekt av en Plan Vivo-certifiering?

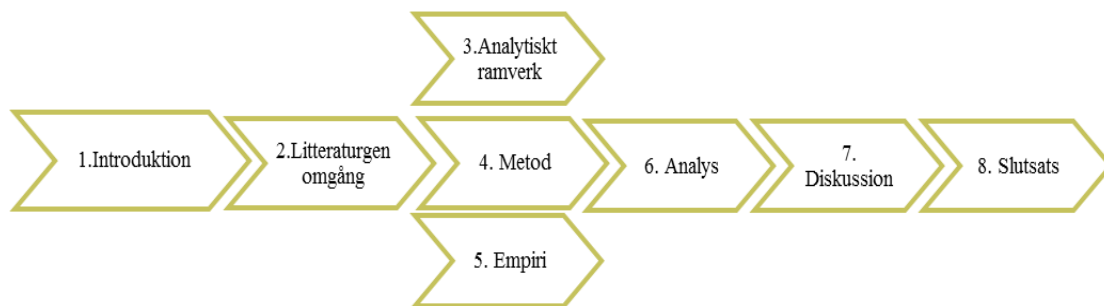
1.4 Avgränsningar

Studien avser ett examensarbete i företagsekonomi och studiens huvudsakliga fält kommer att hamna inom ämnet entreprenörskap. När det gäller de entreprenöriella faktorer som påverkar företagets utvecklingsmöjligheter kommer endast de faktorer som påverkas av en certifiering att beaktas nämligen: Informationsasymmetri och kunskap, socialt nätverk samt möjlighetens karaktär. Vidare avgränsas studiens teoretiska ramverk till att endast avse teori inom entreprenöriell kompetens, nätverk, finansiering samt riskhantering och diversifiering.

Studien avgränsas empiriskt till att endast avse lantbrukarna som intervjuades under fallstudien i regionen Kagera, Tanzania. Dessutom avser studien endast de lantbrukare som är anslutna till Plan Vivo-certifieringen via svenska biståndsorganisationen Vi-skogen.

1.5 Uppsatsens struktur

Följande illustration visar hur uppsatsen är strukturerad (Figur 1).

Figur 1. Uppsatsens struktur (egen bearbetning)

En introduktion till problem, syfte, frågeställningar och avgränsningar ges i kapitel ett (1). Kapitel två (2) innehåller en litteraturgenomgång av tidigare forskning om certifiering som fenomen, certifiering inom agroforestry och entreprenörskap i en Östafrikansk kontext. I kapitel tre (3) redogörs för det analytiska ramverk som baseras på entreprenöriella framgångsfaktorer för verksamhetsutveckling. Vidare i kapitel fyra (4) beskrivs studiens perspektiv och tillvägagångssätt när det gäller datainsamling, analys, kvalitetskriterier och etiska aspekter. Kapitel fem (5) innehåller en kontextbeskrivning följt av en presentation av det empiriska materialet. Analysen av datat i förhållande till det analytiska ramverket behandlas i kapitel sex (6). Vidare diskuteras analysen i kapitel sju (7) och slutligen presenteras slutsatserna i kapitel åtta (8).

2. Litteraturgenomgång

Det här kapitlet innehåller en teoretisk beskrivning om vad som står skrivet i befintlig litteratur om certifiering som fenomen, certifiering inom agroforestry samt Plan Vivo-standarderna. Kapitlet avslutas med en kontextbeskrivning, vilket ämnar att ge läsaren en ökad förståelse för lantbrukares situation som entreprenörer i Tanzania.

2.1 Certifiering som fenomen

Certifieringssystem implementeras och tillämpas inom alla möjliga sektorer i samhället (Lewandowski & Faail, 2006). De allra flesta av de etablerade certifieringssystem som finns på marknaden utvecklar hållbarhetsstandarder eller kvalitetsstandarder. Det kan exempelvis innefatta metoder för att bedöma ett projekts trovärdighet vad gäller redovisning och bedömning av växthusgasutsläpp. Certifieringar kan ha som syfte att täcka olika produkter och processer men certifieringsförfarandet innehar likartad karaktär. Certifieringssystem karakteriseras utifrån fyra egenskaper, den första som anges är att det ska finnas en standard eller en regel som anger vilka kriterier och principer som finns inom systemet (Mutersbaugh, Klooster, Renard & Taylor, 2005). Kontrollen på den aktör som åtagit sig att följa standarden utförs av en tredje part, vars uppgift är att undersöka huruvida praxis överensstämmer med standardens utformning. Vidare menar Mutersbaugh *et al.* (2005) att det ska finnas en etikett eller liknande som möjliggör för konsumenten att hålla sig informerad om certifieringens kvalitetskriterier. Den fjärde egenskapen som karakteriserar certifieringssystem är att det ska finnas ett nätverk av organisationer, både statliga och icke-statliga, som arbetar med att reglera kontroll, märkning och utformning av standarden såväl lokalt som på nationell nivå.

2.1.1 Certifiering inom agroforestry

För Jordbruks- och skogssektorn existerar olika certifieringssystem som implementeras för att försäkra att hållbara eller miljömässiga produktionsmetoder används, vilket ska garantera att produkterna är säkra och hälsosamma för konsumenten (Lewandowski & Faail, 2006). Många frivilliga certifieringar inom agroforestry har ofta som primärt syfte att förbättra handels- och produktionssystem för de människor som befinner sig i de områden där odling av grödor sker (Millard, 2011). Lantbrukare som ansluter sig till en certifiering inom agroforestry måste uppfylla en uppsättning principer, vilket kan medföra att lantbrukarna tvingas förändra vissa praktiska moment på sin gård. Sådana moment kan innefatta att budgetera för investerat kapital i arbetskraft och mark, samt att skapa sig en förståelse för risktagande. Det kan även innebära att utvärdera tillgängligheten på mark, vatten, utsäde och behov av grupputbildning. Som en effekt av att lantbrukaren restaurerar och bevarar ekosystem betalas ersättning för utförda ekosystemtjänster.

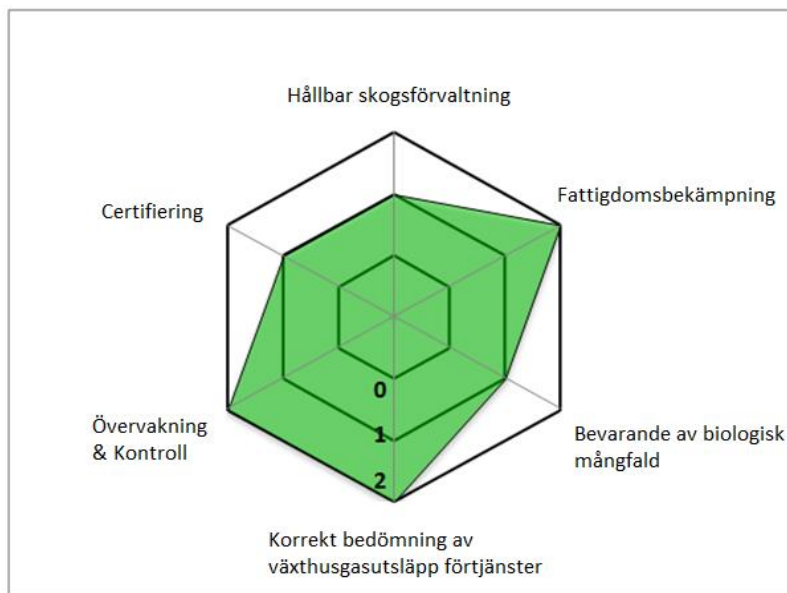
Enligt Millard (2011) finns det en rad utmaningar och begränsningar för att lyckas få lantbrukare att utföra de praktiska förändringar som krävs för att etablera agroforestry som odlingssystem och uppnå en certifiering. En utmaning är att de flesta lantbrukare som är föremål för en certifiering har begränsat med kapital, insatsvaror och tillgång till de tjänster som är nödvändiga för att få tillgång till de tekniska lösningar som möjliggör för skördarna att bli högavkastande. En annan utmaning är att det finns blandade åsikter både inom och utom akademien om fördelarna med agroforestry som odlingssystem samt vilka faktiska extra inkomster som systemet genererar (Millard, 2011).

Enligt Millard (2011) är certifiering som fenomen ett nytt sätt att stimulera investeringar på, sett ur ett värdekedjeperspektiv. Den långsiktiga effekten av en certifiering beror på hur

investeringarna har hjälpt till att lösa ovan nämnda utmaningar och begränsningar för lantbrukarna vad gäller utvecklingen av sin gård.

2.1.2 Plan Vivo-standard

Merger, Dutschke och Verchout (2011) beskriver Plan Vivo som en standard med syfte att främja en hållbar utvecklingsprocess för småhushåll och fattiga samhällen i utvecklingsländer genom att arbeta med kapacitetsuppbyggnad och långsiktig planering av markanvändning.

Figur 2. Merger, Dutschke och Vershot (2011) sammanfattning av Plan Vivos standard.

Enligt Figur 2 (Merger *et al.*, 2011) har standarden fått högt betyg i utvärdering av fattigdomsbekämpning. Standarden förutsätter ett partnerskap med andra organisationer som innehar expertis kring projektspecifika metoder för redovisning av koldioxid, styrning och kunskap för att arbeta med kompetensutveckling. Merger *et al.* (2011) uppfattar standarden som svår att kombinera med andra och att den lämpar sig bäst för mindre projekt med möjlighet att expandera och motivera fler mindre aktörer att delta om projekten visat sig framgångsrikt.

2.2 Lantbrukaren som entreprenör

Begreppet entreprenörskap är omdiskuterat i litteraturen där vissa forskare ser entreprenören som en person medan andra identifierar entreprenörskap som en process. Sarason, Dean och Dillard (2006) ser entreprenörskap som en förmåga att upptäcka möjligheter och utnyttja dessa genom att omvandla idéer till handling. Jack och Anderson (2002) menar att entreprenörskap är mer än att starta och driva ett företag och utvecklar begreppet med att istället se entreprenörskap som förmågan att identifiera möjligheter, utveckla idéer och sammanföra resurser. Shane och Venkataram (2000) identifierar entreprenörskap som en process där en individ eller en grupp individer upptäcker en möjlighet och sammanför nödvändiga resurser för att sedan utveckla och förverkliga den.

2.3 Kontext

På latin betyder kontext att väva samman eller ansluta (Welter, 2011). Inom managementforskning hänvisas kontext till ett externt förhållande, miljö eller en situation gentemot respektive fenomen, vilken förmår att begränsa eller aktivera denna. Enligt Welter (2011) är det viktigt att ha förståelse för att ett företag inte lever i ett vakuum utan att det

befinner sig i en kontext med andra företag i ett rumsligt, socialt och institutionellt sammanhang, där samtliga förmår att påverka entreprenörens möjligheter till utveckling. Det är således svårt att studera entreprenören utan att ta hänsyn till dess kontext (Welter, 2011).

2.3.1 Utvecklingsmöjligheter och hinder för entreprenörer i Östafrika

Studier av entreprenörer i utvecklingsländer framhåller entreprenöriella färdigheter, personliga kvaliteter samt tillgång till finansiering som de tre mest kritiska framgångsfaktorerna för utveckling av småföretag (Benzing & Chu, 2012). Ett hinder för entreprenörskap i Afrika som inte tydliggjorts på samma sätt i annan litteratur är tillgången på kapital samt fungerande institutioner (Benzing & Chu, 2012).

I Afrika är det långt färre småföretag som utvecklas till medelstora företag jämfört med länder i västvärlden (Mucculloch, 2001). Småföretagare i Östafrika uppfattar regelsystemen som besvärliga och att de i vissa fall ger dubbla påföljder på nationell och lokal nivå (Benzing & Chu, 2012). Regler kan gynna vissa och missgynna andra, i vissa sammanhang hävdas mutor ha en positiv effekt genom att det påskyndar processen i ekonomin, vilket kan leda till att aktiviteter utförs snabbare och byråkratiska förseningar undviks (Mucculloch, 2001). Vidare menar Mucculloch (2001) att det finns regleringar som möjliggör korruption vilket har en stor negativ påverkan på småföretags tillväxt. Afrikas privata sektor består till stor del av informella mikroföretag vars tillväxt hindras på grund av juridiska och finansiella begränsningar (Benzing & Chu, 2012). Dessa mikroföretag hindras från att bli större på grund av att de då riskerar att bli föremål för kontroll av korrupta tillsynsmyndigheter (Mucculloch, 2001). Genom ett osäkert byråkratiskt och korrupt företagsklimat, som i kombination med enkel teknologi och bristande infrastruktur, förblir dessa företag små och begränsade till att verka på en liten lokal marknad (Benzing & Chu, 2012).

2.3.2 Framgångsfaktorer för verksamhetsutveckling hos småföretagare

Att etablera en generell mall för framgångsfaktorer för småföretag som gäller i olika länder har visat sig vara problematiskt på grund av kulturella, politiska och ekonomiska skillnader som påverkar företagsklimatet (Benzing & Chu, 2012). Förutom detta finns också skillnader i att mäta vad som är framgångsrikt entreprenörskap (Coy, Shipley, Omer & Khan, 2007).

Enligt en studie om framgångsfaktorer för entreprenörer i tre afrikanska länder, Kenya, Ghana och Nigeria av Benzing och Chu (2012) kategoriseras framgångsfaktorer i de som är endogena (inom) och de som är exogena (utom) entreprenörens kontroll. Endogena faktorer omfattas av hårt arbete, rykte av ärlighet, kundservice samt en bra produkt till ett konkurrenskraftigt pris. Andra faktorer är förmågan hos entreprenören att styra, leda och kontrollera verksamheten, bokföra transaktioner och tillgång till finansiellt kapital. Vidare menar Benzing och Chu (2012) att erfarenhet och utbildning av entreprenöriella färdigheter vilka avser att utveckla verksamheten är viktiga. Den exogena kategorin omfattas av vilken roll institutioner spelar för verksamheten såsom den politiska atmosfären, samhällsengagemang och statligt stöd. Det framkommer också i studien att framgången upplevs av entreprenörerna själva bero på entreprenörernas egna förmågor snarare än krafter som är utom deras kontroll.

3. Analytiskt ramverk

Det här kapitlet innehåller en beskrivning av den teori som utgör studiens analytiska ramverk. Ramverket utgår från vad som står skrivet i befintlig entreprenörskapsteori om möjligheter för verksamhetsutveckling och hur det kan appliceras på lantbrukarens kontext. Kapitlet avslutas med en teoretisk syntes.

3.1 Entreprenöriella möjligheter

Utgångspunkten för det analytiska ramverket består av faktorer för hur entreprenörens möjligheter utvecklas och värderas (Ardichvili, Cardozo & Ray, 2003). Ardichvili *et al.* (2003) har identifierat fem faktorer hos entreprenörer för framgångsrika nystartade företag som följer en kärnprocess där möjligheter utvecklas och värderas.

1. *Entreprenöriell uppmärksamhet*

Förmågan att vara uppmärksam och agera på ny information om produkter, händelser och beteendemönster i omgivningen samt en förståelse för användarproblem, ouppfyllda behov och intressen för nya kombinationer av resurser. En högre nivå av entreprenöriell uppmärksamhet ökar sannolikheten att en möjlighet upptäcks.

2. *Informationsasymmetri och kunskap*

Möjligheter är inte självklara för alla entreprenörer och kan relateras till att alla människor inte har samma information vid ett tillfälle vilket brukar kallas för informationsasymmetri. Entreprenörer upptäcker möjligheter som går att koppla till tidigare erfarenhet och kunskap som hjälper till att upptäcka och värdera ny information.

3. *Socialt nätverk*

Entreprenörers nätverk är viktiga för att upptäcka möjligheter och kan bidra med information och resurser. En entreprenör med ett utvidgat nätverk har signifikant fler möjligheter än de som verkar på egen hand.

4. *Personliga egenskaper*

Två egenskaper som lyfts fram är optimism och kreativitet som båda enligt litteraturen spelar stor roll för en entreprenör att upptäcka möjligheter.

5. *Möjlighetens karaktär*

Artikeln lyfter processen där fyra olika typer av möjligheter identifieras och skiljer mellan möjligheter baserade på deras ursprung och grad av utveckling. Vissa möjligheter skapas ur problem och andra som lösningar. Marknadsbehov eller värde som efterfrågas kan vara kända eller okända.

Med utgångspunkt i ovanstående resonemang kommer lantbrukarens roll som entreprenör att upptäcka möjligheter för verksamhetsutveckling som effekt av en certifiering att analyseras. Endast de faktorer som kan ses som en effekt av en certifiering kommer att beaktas i denna studie. Dessa innefattar: *Informationsasymmetri och kunskap* samt *socialt nätverk*.

Entreprenöriell uppmärksamhet, personliga egenskaper samt *möjlighetens karaktär* är faktorer som är svåra att koppla till en direkt påverkan av en certifiering. Dessa faktorer påverkas till stor del av en persons karaktär snarare än av omgivningen, som i detta fall utgörs av en certifiering. Faktorerna *Informationsasymmetri och kunskap* samt *socialt nätverk* påverkar entreprenöriella möjligheter och är en förutsättning för verksamhetsutveckling hos

småföretag som vidare i kapitlet utgör fyra teman i det analytiska ramverket: *Entreprenöriella kompetens, socialt nätverk, finansiering samt riskhantering och diversifiering*.

3.2 Entreprenöriell kompetens

Det finns ett tydligt samspel mellan en entreprenörs kompetens och utvecklingsprocessen för möjligheter (Ardichvili *et al.*, 2003). Entreprenöriell kompetens ses som en förutsättning för att ett företag ska kunna växa och påverkar hur ett företag presterar och utvecklas (Mitchelmore & Rowley, 2010). Vidare bidrar utveckling av entreprenöriella kompetenser till lönsamhet och tillväxt för små företag (Chandler & Jansen, 1992).

Entreprenöriell kompetens innebär att använda och utveckla tillgängliga resurser framgångsrikt som passar verksamhetens syfte och den kontext företaget verkar i (Man & Lau, 2005). Begreppet innefattar både komponenter som är relaterade till en människas personlighet såväl som de färdigheter som kan erhållas genom lärande från utbildning eller erfarenheter (Man & Lau, 2005; Pyysiäinen, Anderson, McElwee & Vesala, 2006). Att kompetenser är möjliga att lära och förbättra är av ytterligare betydelse och stor vikt för utbildare och utveckling av inlärningsmöjligheter (Mitchelmore & Rowley, 2010). Effektiva entreprenörer är de som är bra på att lära sig av egna erfarenheter och av andra samt ta till sig information från flera olika källor (Smilor, 1997). Pyysiäinen *et al.* (2006) lyfter utmaningar för lantbrukare att vara entreprenöriella och visar på komplexiteten i att lära ut entreprenöriella kompetenser då det handlar om en rad olika färdigheter där vissa kan kopplas till personliga egenskaper medan andra är situationsbaserade. Vidare råder enighet om att entreprenöriell kompetens innehas av individer som startar och utvecklar sina företag (Mitchelmore & Rowley, 2010). På grund av svårigheter med att definiera termen entreprenöriella kompetenser finns det flera uppfattningar om vad begreppet innefattar. I litteraturen finns ett flertal försök till att kategorisera entreprenöriella kompetenser från olika kontexter (Mitchelmore & Rowley, 2010). Entreprenöriella kompetenser kan enligt Rezaei-Zadeh, Hogan, O'Reilly, Cunningham och Murphy (2017) delas in i följande tre kategorier:

1. *Personliga egenskaper* - Särskiljande inneboende, karakteristiska kvaliteter eller egenskap hos en person.
2. *Färdigheter* - Innebär förmågan och kompetensen att göra något på ett lyckat sätt.
3. *Kunskap och erfarenhet* - Innefattar teoretisk eller praktisk förståelse för ett ämne eller fenomen samt inkluderar information och färdigheter som kan förvärvas genom utbildning.

Personliga egenskaper är enligt Rezaei-Zadeh *et al.* (2017) centrala entreprenöriella kompetenser och inneboende egenskaper kan spela stor roll men kommer i denna studie endast bestå av lärbara kompetenser som kan påverkas av en certifiering. I flera studier inom entreprenörskap identifieras ett antal baskunskaper som nödvändiga framgångsfaktorer för småföretagare och utveckling av sin verksamhet (Newton, 2001; Benzing & Chu, 2012). Dessa baskunskaper innefattar räknekunskaper och grundläggande praktiska färdigheter som budgetering, marknadsföring och redovisning (Newton, 2001). Andra viktiga kompetenser är enligt Rezaei-Zadeh *et al.* (2017) ledarskap, självförtroende, beslutsamhet, kommunikationsförmåga, kreativitet och innovation.

En stor del av forskning kring entreprenöriella kompetenser har utförts i USA och Västeuropa vilket gör att det kan finnas kulturella skillnader och att generaliseringen av

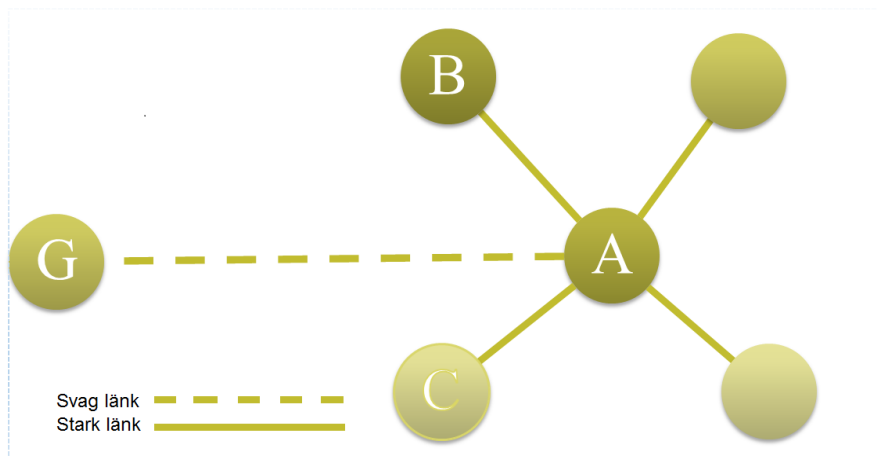
forskningsresultaten för utvecklingsländer går att ifrågasätta (Rezaei-Zadeh *et al.*, 2017). I en studie av Rezaei-Zadeh *et al.* (2017) framgår att flera entreprenöriella kompetenser är i mångt och mycket gemensamt i olika länders kontext. Exempelvis nämns ledarskap, beslutsamhet, kreativitet och förmågan att upptäcka möjligheter som några kompetenser vilka är oberoende av kontext.

3.3 Socialt nätverk

Nätverk definieras enligt Hoang och Antoncic (2003) som en uppsättning aktörer med ett antal kopplingar mellan dessa. Nätverk har visat sig förbättra entreprenörens effektivitet genom att skapa konkurrensfördelar samt att få ökad tillgång till resurser utan att behöva göra kapitalinvesteringar (Coviello & Slotte-Kock, 2010). Genom att entreprenören är en del av ett nätverk kan entreprenören inte bara få ökat flöde av resurser och informationsutbyte utan även förmånligare resurser som inte vore tillgängliga om entreprenören inte hade varit en del av ett nätverk. Tillit mellan aktörer i ett nätverk är en av grundpelarna för att skapa långsiktiga relationer och en av förutsättningar för att utbyte av resurser ska ske (Hoang & Antoncic 2003). Hite och Hesterly (2001) menar att det krävs att entreprenören bygger ett nätverk med andra aktörer än familjemedlemmar såsom mindre institutionaliserade aktörer för att utveckla sin verksamhet. Enligt Coviello och Slotte- Kock (2010) kan strukturen på ett nätverk förändras över tid, där socialt nätverk kan utvecklas till mer affärsorienterat medan ett affärsorienterat nätverk kan utvecklas till ett socialt nätverk och att kontakten mellan aktörerna kan utvecklas till att bli mer än endast en formell relation.

Kunskapsspridning

Hills, Lumkin och Singh (1997) menar att entreprenörens nätverk är viktig för att upptäcka möjligheter, vilket kan bidra med information och resurser. Granovetter (1973) redogör för i sin artikel om styrkan av att ha svaga länkar i ett nätverk och utformar en teori med utgångspunkt i två premisser. Enligt Granovetter (1973) bör styrkan i en interpersonell länk definieras som en kombination av tid, emotionell intensitet, ömsesidigt förtroende och de tjänster som identifieras av länken. Den första premissen säger att sannolikheten att två individers sociala världar integrerar är större ju starkare länk som finns och att denna relation sällan är bryggan till nya kontakter och information. Exempelvis är två nära vänner mer benägna att röra sig i liknande vänskapskretsar vilket gör att deras kontakter överlappar och informationen som utbyts sinsemellan sannolikt påminner om det som redan är känt för respektive individ (Granovetter, 1983). Den andra premissen bygger på att överbryggande länkar har en potential att bli startpunkten för nya ideer. Med överbryggande länk i detta sammanhang menas att en individ kopplas till en grupp människor som inte redan har en anknytning (Granovetter, 1973).

Figur 3. Egen bearbetning av Borgatti och Lopez-Kidwell (2011, p. 41) illustration av svaga och starka länkar.

Med utgångspunkt i ovan nämnda premisser hävdar Granovetter (1973) att starka länkar inte kan utgöra grunden för ny information. Utifrån Figur 3 (Borgatti & Lopez, 2011) skulle det innebära att om A och G har starka band måste G ha en svag länk till A's alla vänner. Men om detta är sant så kan länken mellan A och G inte vara en brygga, eftersom det skulle innebära flera svaga länkar från A till G och deras samtliga kontakter. Den bästa möjliga källan för ny information är de svaga länkarna och det är därför endast dessa som kan bygga nya broar. Granovetter (1973) menar att svaga länkar skapar kortare vägar och fler kontakter för utbyte. Ur individens perspektiv har de svaga länkarna en viktig betydelse för att komma åt möjligheter och resurser. Ardichvili *et al.* (2003) kopplar detta resonemang till entreprenörskap genom att citera Hills *et al.* (1997) som menar att entreprenörer med utökat nätverk har betydligt fler möjligheter än de som isolerar sig och agerar ensamma. Hoang och Antoncic (2003) utvecklar resonemanget genom att hävda att entreprenörer som konsekvent använder sig av nätverk för att samla information och få nya ideer lättare förmår att känna igen entreprenöriella möjligheter.

Kapitalanskaffning

Små företag kan möta svårighet att positionera sig i ett nätverk av institutioner, exempelvis banker, vilket kan förmå att begränsa möjlighet att få externt kapital och i sin tur hämma etablering och utveckling av företag (Hite & Hesterly, 2001; Vos, Yeh, Carter & Tagg, 2007). Enligt Uzzi (1999) kan nätverk och relationer skapa möjligheter till åtkomst av kapital vilket har en betydelse för att ett företag skall skapa ett ekonomiskt värde och utvecklas. Vidare menar Uzzi (1999) att kvaliteten på en relation och uppbyggnaden av ett nätverk kan påverka ett företags förmåga att bli berättigat lån och sänka sina lånekostnader. Uzzi (1999) undersöker i sin artikel hur relationen mellan långgivare, låntagare och nätverk påverkar ett företags kapitalkostnad genom att vara socialt inbäddade. Uzzi (1999) delar upp relationer i två kategorier:

1. *Armlängds länk* - Kännetecknas av enstaka transaktioner och uppfyller sin funktion utan att behöva upprätthålla en social kontakt. Länken handlar huvudsakligen om i vilken grad som en aktör kan få tillgång på information på en marknad för att söka efter investeringar och möjligheter.
2. *Inbäddad länk* - Kännetecknas av graden av anpassning till den kontext som ett företag befinner sig i, samt att kommersiella utbyten bygger på nätverk, sociala relationer och icke kommersiella bilagor för att styra en affärsförbindelse. Exempelvis bygger informationen på annat än bokslut och liknande information som finns på den

offentliga marknaden, såsom att frivilligt dela med sig av privat information om en kritisk beroendeställning till en särskild resurs, material eller misslyckade lösningar.

Enligt Uzzi (1999) kan armlängds länkar användas effektivt för att mäta och jämföra kostnader för lån mellan olika banker och notera eventuella skillnader på marknaden. Denna länk kan däremot inte utgöra grunden för partnerskap och en ömsesidig relation, istället är det en inbäddad länk som främjar en sådan relation. Vidare menar Uzzi (1999) att den privata information som delas skapar ett värde som motiverar både långivare och låntagare till att hitta integrerade och nya lösningar utöver de som finns på en etablerad marknad. Den sociala strukturen präglar marknaden och påverkar därmed vem som får kredit och till vilken kostnad. Ett företag med inbäddade relationer och stort nätverk är mer benägna bli kreditberättigade samt få lägre finansieringskostnader än om de inte vore en del av nätverket (Uzzi, 1991).

3.4 Finansiering

Företag behöver kapital för att ackumulera intäktsgenererande tillgångar som utgör en förutsättning för verksamhetsutveckling (Vos *et al.*, 2007). Kapital kan erhållas på flera sätt och finns i olika former: *internt ägarkapital*, *externt ägarkapital* och *lånat kapital* (Landström & Löwegren, 2009). Internt ägarkapital innebär ökad vinst i företaget eller insatt kapital från ägaren. Externt ägarkapital innebär att företaget ger upp ägarandelar i utbyte mot kapital. Lånat kapital finns i flera olika former och innebär att företaget inte behöver ge upp ägarandelar utan blir istället belastade med en skuld med tillhörande ränta som måste betalas tillbaka i framtiden (Landström & Löwegren, 2009). Småföretag kan låna kapital från finansiella institutioner, staten eller andra individer (Berger & Udell, 1998).

Landström och Löwegren (2009) talar om ett finansiellt gap som ofta uppstår för småföretag när företagen har svårt att generera egna finansiella medel såväl som att attrahera externt kapital. Detta gap består i att utbudet av kapital understiger efterfrågan vid nuvarande räntenivå och kan till stor del förklaras till den grad av osäkerhet som finns vid utlåning till dessa företag (Berger & Black, 2011). Finansiella institutioner kräver vid utlåning en säkerhet, vilket kan utgöras av inventarier, inestående kapital, anläggningstillgångar samt garantier från ägarna. Dessa kan omvandlas till likvida medel om låneåterbetalningen uteblir. Banker föredrar säkerheter som består av företags tillgångar före privata tillgångar då de är lättare att utkräva vid utebliven återbetalning (Blazy & Weill, 2013). För lantbrukare vars tillgångar ofta består av mark och boskap som lånesäkerhet kan detta bli problematiskt då dessa ofta inte godtas av finansiella institutioner (Nell *et al.*, 1999). Vid utlåning till hög risk ställs högre krav på säkerhet och räntan höjs som en kompensation av den risk finansiella institutioner är villiga att ta (Blazy & Weill, 2013).

Detta är en anledning till att småföretagare i Afrika möter höga räntor vilket tillsammans med administrativa kostnader och komplicerade låneprocesser gör det svårt att få tag på lånekapital (Benzing & Chu, 2012). Benzing och Chu (2012) menar vidare att sådana svårigheter leder till att småföretag söker finansieringen från andra aktörer däribland familjer och vänner, vilket grundar sig på sociala relationer och som enligt Vos *et al.* (2007) är nödvändiga för små företag. Struktur och form på lånet kan variera utifrån institution som ger lån samt företags ekonomiska ställning, då extern finansiering behövs till verksamhetsutveckling (Berger & Udell, 1998; Benzing & Chu, 2012).

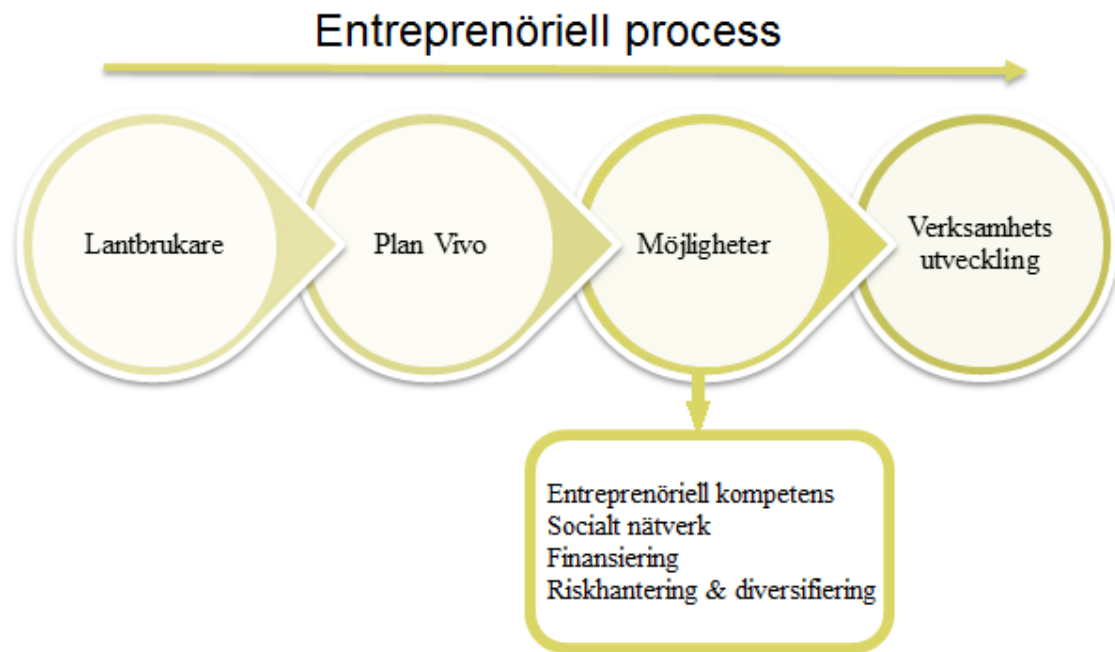
3.5 Riskhantering och diversifiering

Risk spelar en viktig roll i planeringsprocessen för lantbrukare (Nell *et al.*, 1999). Lantbrukare som är medveten om risker och kan planera för dem har större sannolikhet att lyckas med sin verksamhet. Det finns enligt litteraturen en skillnad mellan osäkerhet och risk (Antunes & Gonzales, 2015). Osäkerhet beskrivs som att ett potentiellt resultat är oförutsett, omätbart och okontrollerbart medan risk är en konsekvens av åtgärder som vidtagits trots osäkerhet. Enligt Scoones (2009) utsätts lantbrukare för osäkerhet i form av torka, översvämningar och marknadsrisker som är utom lantbrukarens kontroll och som påverkar lantbruket ekonomiskt. Vädret utgör en betydande påverkan på produktionen för lantbrukare och kan leda till stora produktionsminskningar (Ullah *et al.*, 2015). Vidare menar Scoones (2009) att lantbruket utsätts för stora risker eftersom lantbrukares tillgångar består av mark, vatten och boskap som är känsliga för klimatförhållanden vilket kan påverka möjligheten till försörjning. Ullah *et al.* (2015) menar att det är möjligt för lantbrukare att agera riskmedvetet och förebyggande och på så sätt minska effekten av förödande konsekvenser.

Verksamheten behöver anpassas till tillfälliga och missgynnsamma förhållanden vilket kan göras på flera olika sätt (Scoones, 2009). Ett sätt är att diversifiera verksamheten genom att bredda företagets intäktsströmmar för att minska risken och beroendet av en enskild aktivitet. Genom att allokera resurser kan lantbrukare minimera oönskade ekonomiska konsekvenser (Ullah *et al.*, 2015). Detta kräver en anpassning, där risker sprids i olika verksamhetsgrenar, vilket innebär att lantbrukare diversifierar verksamheten och därmed får ytterligare inkomstkällor samt skapar nya och bredare försörjningsmöjligheter (Nell *et al.*, 1999; Pyysiäinen *et al.*, 2006). Graden av specialisering eller diversifiering kan relateras till tillgängliga resurser och vilka risker som möjliga alternativ utgör (Scoones, 2009). Vidare nämner Scoones (2009) olika alternativ för att möta dessa risker. Genom att ackumulera resurser som en buffert kan lantbrukare stå emot oförutsedda händelser när de väl inträffar. En annan riskminimerande strategi är att sprida aktiviteter geografiskt och över tid för att minska sårbarheten för en viss plats eller tidsperiod. En tredje strategi är att använda en mix av aktiviteter för att minska sannolikheten och lindra en möjlig kommande chock.

3.6 Teoretisk syntes

Utifrån det analytiska ramverk som presenterats i detta kapitel framställs i en modell för den teoretiska syntes som nedan visas som Figur 4. Figuren visar på hur lantbrukare ansluter sig till Plan Vivo vilket kan leda till möjligheter för verksamhetsutveckling. Lantbrukaren ses som en aktiv entreprenör som genomgår en entreprenöriell process när denne ansluter sig till Plan Vivo, snarare än en passiv aktör som utsätts för en certifiering. Denna process kan resultera i en rad möjligheter som bidrar till utveckling av lantbrukarens verksamhet.

Figur 4. Analytiskt ramverk (egen bearbetning)

Lantbrukaren söker aktivt upp och ansluter sig till en Plan Vivos-certifiering som i sin tur medför en rad effekter på lantbrukarens möjligheter. De möjligheter som identifierats med betydelse för lantbrukarens verksamhetsutveckling är: *Entreprenöriella kompetens, socialt nätverk, finansiering samt riskhantering och diversifiering*. Ramverket utgör grunden för analysen som presenteras i kapitel 6 för att skapa en förståelse för vilken effekt en Plan Vivo-certifiering har på anslutna lantbrukares möjligheter till verksamhetsutveckling.

4 Metod

I detta kapitel presenteras och motiveras studiens perspektiv och tillvägagångssätt. Val av infallsvinkel, metod för datainsamling och analys såväl som kvalitetskriterier och etiska aspekter redovisas. Argument för studiens metodval presenteras likväl som att ett kritiskt förhållningssätt appliceras mot de val som görs.

4.1 Studiens perspektiv och ansats

För att uppnå studiens syfte om att undersöka lantbrukarnas uppfattning är det av intresse att använda ett perspektiv och metod som gör det möjligt att komma närmare individer och få en djupare förståelse för deras perspektiv. På grund av detta har en kvalitativ metod valts där tonvikten vid insamling och analys av data ligger på ord snarare än kvantifiering (Bryman & Bell, 2013). En kvalitativ strategi utgår från en induktiv ansats där observationer och resultat genererar lämplig teori för studien. Genom en kunskapsteoretisk utgångspunkt i att det är lantbrukarens sociala verklighet som är föremål för undersökning antar studien ett konstruktionistiskt synsätt. Detta innebär att sociala egenskaper är resultatet av individers mellanmänniska handlingar och därför kan den uppfattade verkligheten skilja sig mellan individer (Bryman & Bell, 2013).

4.2 Fallstudie

För att kunna besvara forskningsfrågan krävs en djupare förståelse för lantbrukarnas subjektiva uppfattning om Plan Vivo certifieringen och den kontext som de befinner sig i. Enligt Yin (2009) är en fallstudie lämplig vid undersökning av ett nutida fenomen på djupet och dess verkliga kontext, särskilt när fenomenet innebär viktiga kontextuella förhållanden som är relevanta för studien. Författarna har därför valt att använda sig av en multipel fallstudie som metod vilken kommer att bestå av fem fall, där respektive lantbrukare och dess verksamhet utgör ett fall. Enligt Yin (2009) kan en gemensam slutsats dras utifrån ett flertal fall i en multipel fallstudie. Författarna genomförde fallen genom besök på respektive lantbrukares gård vilket gjordes i enlighet med Yins (2013) påstående om att en fallstudie inte skall begränsas till det enskilda fallet isolerat, utan bör istället undersökas i dess verkliga kontext. I förhållande till studiens syfte hade slutsatser angående lantbrukarens kontext begränsats om det inte hade varit möjligt att göra fysiska fältbesök.

4.3 Datainsamling

Datan som studien bygger på består till största del av semistrukturerade intervjuer med Plan Vivo- certifierade lantbrukare. I tillägg till detta intervjuades en projektkoordinator för Vi-skogens Plan Vivo projekt i Kagera, Tanzania. Förutom intervjuer har även observationer av lantbrukarnas naturliga miljö, information om Plan Vivo och Vi-skogens arbete som hämtats från offentliga dokument och hemsidor, bidragit till datamaterialet.

4.3.1 Urval

I en kvalitativ studie eftersträvas ofta en så stor variation som möjligt snarare än ett homogent undersökningsmaterial (Trost, 1997). I denna studie har ett statistiskt icke-representativt stratifierat urval använts istället för att använda ett så kallat bekvämlighetsurval där intervjuobjekten väljs efter vilka som råkar finnas tillgängliga (Bryman & Bell, 2013). Metoden går ut på att välja ut ett antal för studien, relevanta variabler som sedan kategoriseras och lägger grunden för val av intervjupersoner (Trost, 1986). Detta sätt att systematisera urvalet av intervjupersoner innebär att den efterfrågade informationen lättare tillgängliggörs. Urvalet för studien ser ut på följande vis där målet är att intervjupersonerna hamnar i varsin cell (Tabell 1).

Tabell 1. Uppdelning av urval (egen bearbetning)

Kön	Kvinna				Man			
Utbildningsnivå	Utbildad		Ej utbildad		Utbildad		Ej utbildad	
Storlek på gård	1 ha<	<1 ha	1 ha<	<1 ha	1 ha<	<1 ha	1 ha<	<1 ha
Lantbrukare	1		2		3, 4		5	

I urvalet finns en variation när det gäller kön, utbildningsnivå samt storlek på gård. Dessa variabler valdes ut i enlighet med Trost (1987) för att de ansågs bidra till en större variation och därmed rikare datamaterial som är relevant för studiens syfte samtidigt som det var en uppdelning som var praktiskt möjlig att genomföra. I Tanzania råder stora skillnader mellan män och kvinnors utbildning och karriärmöjligheter (Hannan, 2000) vilket därmed även påverkar deras möjligheter att vara lantbrukare och driva företag. Utbildningsnivån är generellt låg bland lantbrukare i Tanzania och är därför en relevant parameter då läs- och skrivkunnighet är grundläggande och högst nödvändigt för att kunna utveckla sitt företag (Newton, 2001). Den sista urvalsvariabel innefattar hur stor gård, i hektar, lantbrukaren har vilket även det kan ha en inverkan på lantbrukarnas möjligheter att utveckla sin verksamhet.

Kontakt med lantbrukarna förmedlades genom Vi-skogens kontaktperson som anordnade möten på respektive lantbrukares gård. Praktiska omständigheter med vilka lantbrukare som hade viljan och möjlighet att träffas kan ha påverkat urvalet och därmed resultatet. Författarna har i enlighet med (Bryman & Bell, 2013) på ett reflexivt sätt en förståelse för att urvalet som önskats och som sedan valts ut av Vi-skogens kontaktperson kan ha påverkat vilka lantbrukare som intervjuats och därmed studiens resultat. Reflexivitet i detta sammanhang innebär att forskaren reflekterar över vilka konsekvenser som hens handlingar får, såsom val av värderingar, metoder, beslut och skevheter när det gäller den kunskap som studieobjektet genererar (Bryman & Bell, 2013).

4.3.2 Intervjuer

En semistrukturerad intervju karaktäriseras av ett fåtal enkla och öppna frågor som genererar komplexa och innehållsrika svar (Trost, 1997). En intervjuguide (Bilaga 1) upprättades på förhand där ett antal frågor ställdes upp som utgångspunkt för intervjuerna som sedan kompletterades med följdfrågor för klargöra komplexiteter eller få fram intressanta detaljer för den specifika intervjusituationen. Detta för att kunna anpassa intervjufrågorna efter intervjusituationen och intervjuobjektet och vad som är intressant för respektive intervju. För att besvara forskningsfrågorna krävs att en djupare förståelse skapas för lantbrukarnas subjektiva uppfattning. Det är viktigt i en intervjusituation att ta hänsyn till den sociala kontexten för att få en förståelse för intervjuens inverkan på resultaten (Alvesson, 2003). Särskilt när studien utförs i ett annat land är det viktigt att ta i beaktning att intervjuobjekten påverkas av intervjusituationen (Hannerz, 1997).

Att studien utfördes av tre studenter från Sverige som alla är män, med en annan kulturell bakgrund samt att projektledaren för Vi-skogen var närvarande vid intervjuerna är faktorer som kan ha inverkan på respondentens svar och därmed påverkat resultatet. Det hade möjligtvis varit fördelaktigt att använda sig av en kvinnlig tolk vid intervjuerna med de kvinnliga lantbrukarna, respektive en manlig tolk vid intervjuerna med de manliga lantbrukarna. Författarna fann att det var praktiskt fördelaktigt att använda sig av samma tolk

under respektive intervju. Trots att val av tolk inte anpassats efter intervjusituationen har författarna försökt att anamma ett feministiskt perspektiv under respektive intervjutillfälle. Enligt Bryman & Bell (2013) är kvalitativa intervjuer att föredra eftersom den förmår att ta hänsyn till kvinnors synsätt jämfört den kvantitativa forskningen som kritiserats för att kvinnans röst ignoreras eller att den förs in i en malström av siffror. Författarna har i enlighet med Bryman & Bell (2013) försökt att ta hänsyn till den feministiska sensitiviteten genom att skapa tillit och uppvisa hög grad av ömsesidighet under intervjuerna med de kvinnliga lantbrukarna. Utifrån vad författarna kunde observera under intervjuerna var både de kvinnliga och de manliga lantbrukarna avslappnade. Endast en kvinnlig lantbrukare upplevdes som nervös och tillbakadragen, det är däremot svårt att koppla om denna nervositet beror på att samtliga intervjuare bakom studien var män eller om det beror på andra aspekter. Det är således svårt att urskilja vilka exakta skevheter som intervjuaren kan ha haft på lantbrukarna, enligt Bryman & Bell (2013) är intervjuareffekten en av de viktigare faktorerna att beakta vid en intervju. Att samtliga författarna närvarade under intervjun kan förmå respondenten att ge en positivare bild av verkligheten för att uppvisa en önskvärd bild. Författarnas koppling till Vi-skogen var dessutom uppenbar då assisterande projektkoordinator medverkade under intervjuerna vilket kan ha haft någon form av inverkan på lantbrukarna.

Frågorna är utformade för att vara så enkla som möjligt för de intervjuade lantbrukarna att förstå då de befinner sig i en annorlunda kontext vad det gäller språk, utbildningsnivå och kultur. För att genomföra intervjuerna med lantbrukarna var det nödvändigt att översätta frågorna till swahili som är det lokala språket, varför en tolk användes vid intervjusituationen. Ett problem vid användandet av tolk, är att översättaren filtrerar bort vad de anser är oviktigt, trots att detta kan vara precis vad författarna efterfrågar (Potter, 2006). Ett annat är att ord behöver översättas och tolkas i flera led och kan därför öka risken för missförstånd och felaktiga tolkningar. Det blir därför viktigt att tolka intervjusituationen och inte ta översättarens ord som den enda sanningen (Alvesson, 2003). Däremot kan en stor del av detta problem motverkas då en av författarna bakom studien talar flytande swahili och därmed kunde agera som tolk under samtliga intervjuer och då anpassa frågorna på ett lämpligt sätt efter situationen. Detta gör att antalet möjliga feltolkningar minskar då frågor och svar endast behöver tolkas i två led i stället för tre vilket hade varit fallet med en extern tolk som inte hade varit insatt i ämnet. Intervjuerna spelades in för att vid oklarheter kring vissa tolkningar ha möjlighet att gå tillbaka och ta reda på vad som menades.

Medan författaren som talar flytande swahili deltog och översatte själva intervjun med lantbrukarna möjliggjorde det för de övriga författarna att i lugn och ro föra anteckningar och iaktta andra intryck såsom kroppsspråk och tonläge. Dessutom gav det utrymme för dessa två att begrunda och analysera lantbrukarens svar, för att sedan fundera ut hur nästa fråga skulle utformas. Anteckningar fördes i enlighet med de teman som återfinns i intervjuguiden (Bilaga 1) och sammanställdes kort efter intervjun i en sammanfattning med de viktiga elementen från respektive intervju. Detta gjorde det möjligt att återge en rättvisande bild medan intervjun låg färsk i minnet och det var också ett tillfälle att reda ut eventuella oklarheter och tolkningsskillnader hos författarna.

4.4 Dataanalys

Analysen av datamaterialet har utgått ifrån en intervjuguide (Bilaga 1) med tema om lantbrukarnas upplevda möjligheter som effekt av en Plan Vivo-certifieringen. Dessa teman består av lantbrukarnas upplevda möjligheter och utmaningar med anslutningen till Plan Vivo samt motiv som ligger bakom anslutningen. Genom en temabaserad analys kan empirin

reduceras till ett hanterbart material utan att viktig information förloras (Trost, 1997; Bryman & Bell, 2013). Utifrån sammanfattningarna av intervjuerna identifierades mönster som var gemensamma för intervjuobjekten och vilka effekter certifieringen har som kan bidra till möjligheter för verksamhetsutveckling. Dessa teman sammanställdes i en matris som visar respektive lantbrukares upplevelser (Bilaga 2). Studiens identifierade teman jämfördes och analyserades sedan med vad teorin säger om möjligheter för verksamhetsutveckling för småföretag. Kategorierna innefattar aktiviteter som kan kopplas till teori om nätverk, entreprenöriell kompetens, finansiering och riskhantering samt diversifiering.

4.5 Litteratursök

Studien har utgångspunkt i en narrativ litteraturgenomgång, främst bestående av vetenskapliga artiklar och relevant studentlitteratur. Genom att studera litteratur kring temat som är aktuellt för uppsatsen skapas en överblick över den aktuella forskningen inom området (Bryman & Bell, 2013). Nackdelen med en narrativ litteraturgenomgång är att det kan vara oklart om vad som ska tas med eller uteslutas, vilket medför att det blir en betydligt osäkrare litteratursökning. Fördelen med en narrativ litteraturgenomgång är att den tenderar att vara omfattande och tillåter författaren att byta perspektiv beroende på vad som anses vara intressant. Författarna har valt en narrativ litteraturgenomgång med dess fördelar som motiv samt att den i enlighet med Bryman och Bells (2013) lämpar sig väl för studier som har ett induktivt synsätt på förhållandet mellan empiri och teori.

Under litteratursökningsprocessen användes främst sökmotorerna Google scholar, Primo, Web of science och Agroforestry network. Under studien utfördes främst två litteratursökningar, den första innefattar litteraturgenomgången och handlar om certifiering som fenomen, certifiering inom agroforestry och Plan Vivo-standarden. Här användes en kombination av sökord såsom "Agroforestry", "Certification", "Success factors" och "African farmers". Sedan gjordes en litteratursökning för det teoretiska ramverk som ligger till grund för studien. Exempel på ord som användes vid denna sökning: "Entrepreneurship", "Small business development", "Management skills", "Network", "Strong and weak ties", "Diversification" och "Risk management".

4.6 Kvalitetskriterier för kvalitativ forskning

Enligt Bryman och Bell (2013) är trovärdighet ett lämpligt kvalitetskriterium för att utvärdera den kvalitativa forskningen. Motiven till detta är att kvalitativa studier syftar till att fånga ett djup och att det finns flera sätt att beskriva den sociala verklighet det studerade fenomenet befinner sig i och därför behövs kvalitetskriterium som lämpar sig efter sådan forskning. Trovärdighet kan delas upp i fyra delkriterier, nämligen tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och konfirmering (Bryman & Bell, 2013).

Innebörden av *tillförlitlighet* som kvalitetsmått är att det finns flera olika sätt att ange en beskrivning av den sociala verkligheten som ett fenomen befinner sig i, det blir därför viktigt att kunna bekräfta att de tolkningar och resultat som forskaren rapporterar överensstämmer med de uppfattningar som undersöknings objektet har (Bryman & Bell, 2013). En teknik för att göra detta är att använda sig av en respondentvalidering, vilket innebär att forskaren lämnar en redogörelse för vad som sagts under intervjun för att bekräfta att innehållet överensstämmer. Denna teknik användes inte med argument i enlighet med Bryman och Bell (2013) att det går att ifrågasätta huruvida deltagarna kan utvärdera forskarens analys. Endast en lantbrukare som intervjuades hade högre akademiskt utbildning, övriga hade genomfört grundskolan eller saknade skolbakgrund. Det fanns dessutom språkliga barriärer vilket hade

lämnat utrymme för tolkning och som i sin tur hade inneburit att respondentvalideringens syfte hade gått förlorat. Författarna använde sig istället av en annan teknik, nämligen triangulering med tillvägagångssätt att använda flera källor för information (Bryman & Bell, 2013). Genom att assisterande projektkoordinator intervjuades kunde författarna efter respektive intervju med lantbrukare stämma av om svaret uppfattats korrekt. Dessutom användes Vi-skogens utbildningsdokument som informationskälla för att kunna säkerställa resultatens tillförlitlighet.

Det andra delkriteriet, *överförbarhet* handlar om huruvida forskningsresultatet går att överföra till andra sociala miljöer eller sammanhang (Bryman & Bell, 2013). Författarna har i enlighet med Bryman och Bell (2013) i fallstudien fångat upp täta beskrivning av den sociala verklighet som lantbrukare befinner sig i. Genom att fokusera på djupet och det kontextuella, finns det en risk att en förståelse för bredden går förlorad. Enligt Yin (2013) är generalisering av forskningsresultat i fallstudier en utmanande aspekt vad gäller fallstudiens utvärdering, speciellt när antalet fall som studerats är väldigt få. En generalisering av resultatet kan innebära att abstraktionsnivån höjs vilket kan leda till att motivet för valet av fallstudie som metod går förlorat. Vidare redogör Yin (2013) istället för *analytisk generalisering*, vilket betyder att extraktionen av forskningsresultatet sker på en mer abstrakt nivå. Istället för att uppnå en numerisk generalisering som används inom den kvantitativa forskningen görs ett konceptuellt uttag av resultatet vilken skulle kunna vara gemensamt för andra fall i liknande situationer. I motsats till kritiken mot den kvalitativa forskningen och fallstudie som metod vad gäller att uppnå generalisering av forskningsresultat menar Flyvbjerg (2006, p. 12) i enlighet med citatet nedan att den formella generaliseringen av forskningsresultat är överskattad:

“One can often generalize on the basis of a single case, and the case study may be central to scientific development via generalization as supplement or alternative to other methods. But formal generalization is overvalued as a source of scientific development, whereas “the force of example” is underestimated.”

Yin (2013) menar att målet med fallstudier bör vara, förutom att bidra till teorigenerering, även uppnå generalisering som syftar att kunna gälla för andra. Författarna har i enlighet med Flyvbjerg (2006) och Yin (2013) därför en strävan att centrala delar av studiens forskningsresultat även kan säga något om hur andra lantbrukare, förutom de som intervjuats, upplever att deras verksamhet påverkas av en Plan Vivo-certifiering.

Det tredje delkriteriet, *pålitlighet* handlar om huruvida en fullständig redogörelse för samtliga processer presenteras i studien såsom fältanteckningar, intervjuguide och datautskrift av intervjumaterial (Bryman & Bell, 2013). En sådan redogörelse ska göra det möjligt för en tredje part att granska och utvärdera forskarens process och därmed kunna inta en kritisk roll. Författarna bakom denna studie har i enlighet med Bryman och Bell (2013) inte tagit hänsyn till delkriteriet med motiv att det är en arbetsintensiv uppgift för tredje part granskaren att granska materialet som ligger till grund för studien, vilket är en anledning till att en sådan utvärdering aldrig sker.

Det fjärde och sista delkriteriet, *konfirmering* handlar om huruvida forskaren bakom studien agerat i god tro (Bryman & Bell, 2013). Med bakgrund att det inte helt uteslutande går att agera objektivt, har författarna försökt att inte låta sig påverkas av sina personliga värderingar under studien. Vid intervjuerna med lantbrukarna användes en semistrukturerad

intervjuteknik, som bestod av ett antal öppna och enkla frågor, detta för att inte påverka vilket svar respondenten gav.

4.7 Etiska aspekter

Under en företagsekonomisk studie kan en forskare under flera skeden stå inför beslut som innefattar etiska frågor (Bryman & Bell, 2013). Författarna i denna studie har valt att beakta centrala etiska regler såsom informationskravet, konfidentialitet- och anonymitetskravet och samtyckeskravet. Den första etiska regeln, *informationskravet* handlar om huruvida forskaren informerat deltagande personer om studiens syfte. Författarna valde i enlighet med Bryman och Bell (2013) att tydligt presentera studiens syfte till samtliga lantbrukare som intervjuades och gav en praktisk presentation om upplägget hur intervjun skulle gå till. Detta för att ge lantbrukarna en tydlig bild om bakgrunden till studien och undvika vilseledande information. Den andra etiska regeln, *konfidentialitet- och anonymitetskravet* handlar om att uppgifter och information om de personer som deltagit under studien skall hanteras varsamt för att undvika att icke behöriga kommer åt den (Bryman & Bell, 2013). Författarna valde därför att dela upp den insamlade empirin i teman utifrån det skapade analytiska ramverket för att undvika att blotta information om respektive lantbrukare. Den tredje etiska regeln, *samtyckeskravet* innebär att respondenten skall vara informerad om de innehar rätten till att avbryta intervjun när de vill och att deltagandet i intervjun är frivilligt (Bryman & Bell, 2013). Samtliga lantbrukare som har deltagit i studien har frivilligt valt att bli intervjuade. Respektive lantbrukare blev tillfrågad och bekräftade att de ville delta på intervju.

5 Empiri

Detta avsnitt börjar med att presentera en skildring av Vi-skogens Plan Vivo-projekt i Kagera, Tanzania. Därefter följer en beskrivning av den demografiska och socioekonomiska kontext som lantbrukarna befinner sig i. Vidare presenteras fallstudien som utförts som ett gemensamt fall med utgångspunkt i de från intervjuguiden identifierade teman. En sammanställning av empirin finns uppställd i matrisform (Bilaga 2) för att tydliggöra dessa teman och vad respektive lantbrukare har sagt.

5.1 Vi-skogens Plan Vivo projekt i Kagera, Tanzania.

Vi-skogen är en svensk biståndsorganisation som arbetar aktivt i länderna Tanzania, Uganda, Rwanda och Kenya kring Victoriasjön (www, Vi-skogen, 2017).

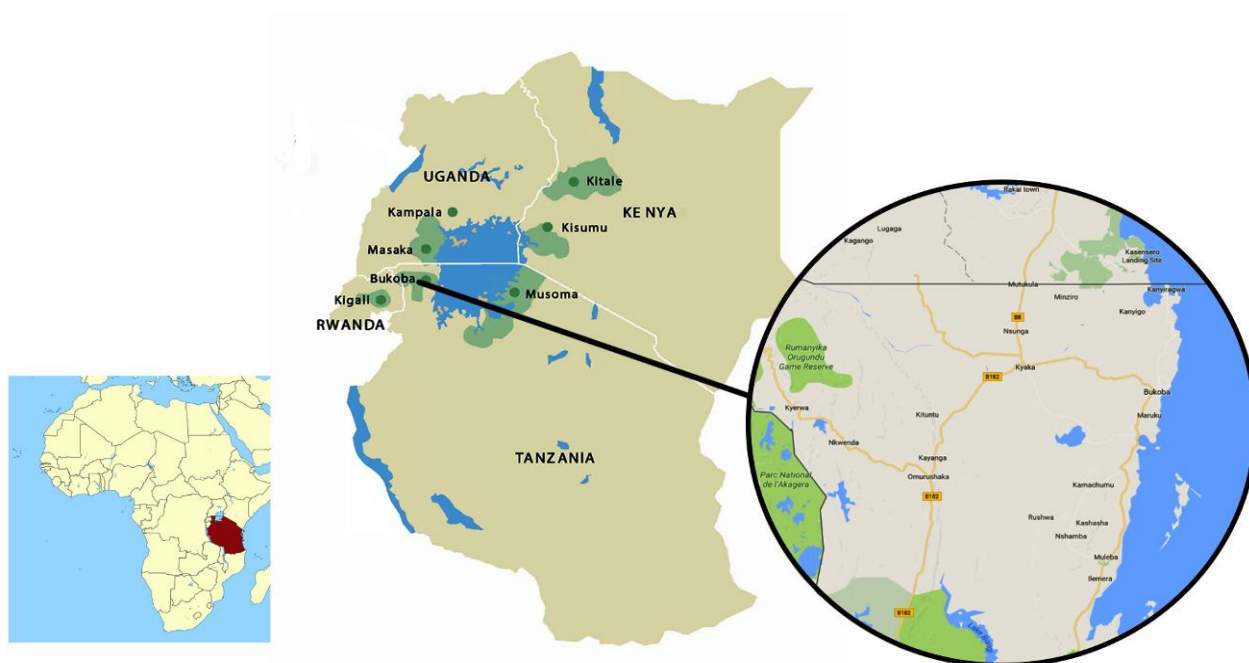

Bild 1. Till vänster: Tanzania geografiska plats (källa: Wikimedia commons). Mitten: Karta över Tanzania med Vi-skogens projekt kring Victoriasjön markerade i grönt (källa: Vi-skogen). Till höger: Karta över regionen Kagera. (egen bearbetning)

Enligt Mtui¹ har organisationen sedan 2005 varit verksam och arbetat med agroforestry kring regionen Kagera i nordvästra Tanzania som visas på Bild 1. År 2008 började organisationen arbeta med Plan Vivos standard under projektnamnet “Emiti Nibwo Bulora” som på svenska betyder: “träd ger liv”. I dagsläget är totalt 773 lantbrukare i regionen anslutna till Plan Vivos standard som innebär att lantbrukare får betalt för att utföra ekosystemtjänster. Detta sker genom att organisationer och företag klimatkompenserar och betalar lantbrukarna för att plantera träd på deras mark (Vi-skogen, 2013). Lantbrukarna får betalt i relation för hur mycket koldioxid träden binder i marken. Odlingsystemet som används kallas agroforestry, vilket innebär att träd kombineras med grödor och boskap. Träden binder koldioxid, reducerar erosion, restaurerar ekosystem, minskar avskogning och fungerar som en långsiktig inkomstkälla för lantbrukaren vilket tar människor ur fattigdom (Vi-skogen, 2013). Betalningarna till lantbrukaren sker i omgångar över en tioårsperiod och under tiden görs successiva uppföljningar och kontroller för att säkerställa att arbetet går i önskvärd riktning. Vi-skogen arbetar även med kunskapsspridning och utbildning vilket ska hjälpa lantbrukares

¹ Clement Mtui, assisterande projektkoordinator på Vi-skogens kontor Kayunga, Tanzania, personlig intervju den 29 mars 2017.

möjligheter att ta välinformerade beslut. Detta görs i samarbete med lokala organisationer där målet är att Vi-skogen ska lämna över ansvaret för utbildning och rådgivning till de lokala aktörerna (Vi-skogen, 2013).

5.2 Demografisk och socioekonomisk kontext

I Tanzania försörjer sig 80 % av arbetskraften på jordbruk samtidigt som sektorn utgör 30 procent av landets BNP (www, FAO, 2017a). De flesta lantbrukare odlar grödor som är beroende av vatten på små landarealer med en genomsnittlig storlek på 1,5 hektar (www, FAO, 2009b). Stor del av de grödor som odlas konsumeras inhemskt vars överskott försörjer städerna (FAO, 2014). Runt 85 % av lantbrukare i Tanzania lever under fattigdomsgränsen på 2,5 US\$ per dag eller i extrem fattigdom med en inkomst under 1,25 US\$ per dag (Anderson *et al.*, 2016). Majoriteten av lantbrukare på landsbygden har dålig information när det gäller möjligheter att nå regionala och internationella marknader. Andra begränsningar är föråldrad teknologi, otillräcklig tillgång på insatsvaror för produktion, otillräckliga kredittjänster, isolerade samhällen med begränsad infrastruktur samt brist på organisering. Det saknas även fungerande rättsliga och politiska system som kan gynna investeringar och den privata sektorns roll (Benzing & Chu, 2012). Arbetsmarknaden på landsbygden kännetecknas av dåliga arbetsförhållanden, låga löner och begränsade sociala skyddsnät.

Skog spelar en viktig roll för människors försörjning på landsbygden i Tanzania där runt 90 % av befolkningen är direkt beroende av bioenergi för uppvärmning och matlagning (FAO, 2014). Problemet med avskogning är dock stort och trots att stora delar av landet är täckt av skog är avskogningstakten hög. Lantbrukarna är också känsliga och påverkas hårt av extrema väderförhållanden såsom torka och översvämningar som förekommer i landet (FAO, 2014). 2013 rapporterades en akut krissituation när det gäller livsmedelsförsörjningen i Kagera efter stora skador på banan- och kassavaodlingar orsakade av skadedjur och växtsjukdomar (www, FAO, 2017a).

5.3 Fallstudie av Plan Vivo-certifierade lantbrukare

Som framgått av kapitel 2 intervjuades fem Plan Vivo-certifierade lantbrukare i Kagera, Tanzania. Bakgrundsinformation om lantbrukarna och deras gårdar som samlades in vid intervjuerna är sammanställt nedan (Tabell 2). Av de besökta lantbrukarna var tre män och två kvinnor. Två saknade helt skolbakgrund och en utmärkte sig genom att ha studerat på universitet. Alla har varit anslutna till Plan Vivo under ett flertal år och använder sig av agroforestry som odlingssystem där träd integreras med grödor. I jordbruket odlas olika grödor som till största del säljs på den lokala marknaden, exempelvis kaffe, bönor, majs och kassava. Tre av lantbrukarna håller boskap i form av kor, höns, getter och två bedriver någon form av butiksverksamhet vid sidan av jordbruket. Gårdarna som besöktes hade en storlek på 1-3 hektar förutom en gård som var betydligt större på 52,6 hektar.

Tabell 2. Generell bakgrundsinformation om intervjuade lantbrukare

Namn	Man/kvinna	Utbildnings bakgrund	Antal års anslutning till Plan vivo	Verksamhet	Storlek på gård (antal ha)
Sezalia Jacob	K	Grundskola	11	Jordbruk Boskap Butik	2,42
John Busco Rwabutiti	M	Ingen	6	Jordbruk	52,6
Joanita Filemon	K	Ingen	7	Jordbruk Boskap	1,21
Fiason Tito Katoto	M	Grundskola	9	Jordbruk Boskap Butik	2,5
Jerome Patrick	M	Universitets- utbildning	7	Jordbruk	2,02

Jordbruket utförs helt förhand och beskrivs av lantbrukarna som arbetsintensivt. Det finns en önskan om att investera i dragdjur för att underlätta för jordbruket men det saknas resurser för att göra en sådan investering. Vissa av lantbrukarna hyr in arbetskraft under säsongen när arbetsbördan är som allra störst, däremot varierar antalet som anställs utifrån betalningsförmåga.

5.3.1 Utbildning

Lantbrukarna får genom certifieringen möjlighet att regelbundet delta i ett flertal utbildningar som Vi-skogen anordnar. Utbildningarna sker ofta i form av en studiecirkel där lantbrukarna får diskutera olika frågor under ledning av en representant från Vi-skogen. Ibland hålls utbildningen av en representant från lantbrukarna med lång erfarenhet av projektet. Tidigare utbildning och kunskapsnivå är varierande och flera av lantbrukarna har aldrig gått i skolan. Förutom utbildning som ger tekniska färdigheter som kunskap om odlingsmetoder, grödor och klimatförändringar erbjuds också utbildning inom företagsekonomi, entreprenörskap och riskhantering.

Odlingsmetoder och tekniska färdigheter

När det gäller odlingsmetoder anser samtliga lantbrukare att utbildningarna bidragit med en djupare förståelse för agroforestry som odlingssystem men även kunskap om gödsling, vegetationsperiodens betydelse, samt fördelar med att kombinera olika grödor. Flera lyfter fram fördelarna med att kombinera jordbruk och boskap genom ett utökat kretsloppstänk. Ett exempel på detta är Joanita Filemon som tillsammans med sin make har gjort flera kreativa förändringar på gården efter kunskap som de tillgodogjort från Vi-skogens utbildningar som gjort att de i dagsläget är i princip självförsörjande. Familjen har anlagt en biogasanläggning där de tar tillvara på hushållets avfall, djurens avföring samt växtrester från jordbruket

Bild 2: Biogasanläggning hemma hos familjen Filemon (Foto: Simon Johansson)

Djuren äter gräs som produceras på gården och matrester från hushållet. Avfallet rötas i en försluten kammare vilken bildar biogas som sedan används för att driva en gasspis och räcker till all matlagning i hemmet. Restprodukter i form av bioslam är enligt Joanita ett bra gödselmedel som sprids på fälten.

Bild 3: Vattencistern för uppsamling av regnvatten (Foto: Simon Johansson)

Förutom detta har familjen anlagt en cistern som tar tillvara på regnvatten och kan användas för bevattning under årets torrare perioder. Gården används även i utbildningssyfte som exempel för lantbrukare vilka är intresserade av agroforestry. De har ett litet försöksfält med en rad olika grödor som kombineras med träd för att visa på att agroforestry fungerar och att det går att börja med endast en liten del mark för att successivt ställa om hela gården.

Företagsekonomi och entreprenörskap

I syfte att öka inkomsten försöker Vi-skogen etablera bilden av lantbruk som ett kommersiellt företag hos lantbrukarna. Detta genom att erbjuda kurser i grundläggande företagsekonomi där lantbrukarna gemensamt får analysera sina resultat. Utbildningarna uppmuntrar lantbrukarna att reflektera över sina möjligheter, tillgängliga resurser, marknaden och vilken typ av verksamhet som lämpar sig för dem personligen. Genom utbildningarna lär sig lantbrukarna att utforma en affärsplan, strategier för marknadsorientering samt att upprätta enkla budgetar och kalkyler. Genom anslutningen till Plan Vivos standard uppmannas lantbrukarna att tänka långsiktigt hållbart. Inkomsten från de planterade träden sker över en tioårsperiod vilket medför att lantbrukaren automatiskt behöver ett långsiktigt tänk. Att se på träden som en långsiktig investering med avkastning är något som varit nytt för många lantbrukare. De lär sig också värdet av sparande som ett sätt att hantera risker. Utbildningarna trycker på ett värdeskapande tänk som ska öka kundfokus. Jerome Patrick uttrycker sig enligt följande angående sitt deltagande i utbildningarna:

“Grupputbildningarna med Plan Vivo har lärt mig bli självförsörjande, samt hur man kan bli entreprenör och driva verksamheten ekonomiskt och med långsiktiga mål.”

Ett annat exempel är Fiason Tito Katoto som berättar att Vi-skogens utbildning har bidragit till kunskap om verksamhetsutveckling. Tillsammans med en ökad produktion och kunskap om marknader har han kunnat producera större kvantiteter och börjat sälja grödor på en extern marknad till ett bättre pris. Tidigare såldes alla varor på byns lokala marknad där konkurrensen är hög medan varorna nu transporteras och säljs i Dar es Salaam, Tanzanias största kommersiella stad, där köpkraften och betalningsförmågan är starkare.

5.3.2 Socialt nätverk

Smart farmers and development

En del lantbrukare beskriver att certifieringen möjliggjort för möte av olika slag som annars inte skulle skett. Dessa möten beskrivs bidra med utveckling av kunskaper såsom trädplantering, samt färdigheter för att lära ut till andra lantbrukare. Medan andra nämner utbytet mellan lantbrukarna som ett sätt för att lättare ta itu med de utmaningar som lantbrukarna står inför. Samtliga lantbrukare har i någon form varit i kontakt med intresseorganisationen *Smart farmers and development* (fortsättningsvis SFD). Organisationen bildades lokalt i regionen och har idag (31/3-2017) 794 medlemmar med syfte att sprida kunskap om agroforestry till lantbrukare som både är anslutna och icke anslutna till Plan Vivo-certifieringen. Två av lantbrukarna som intervjuats arbetar ideellt i organisationen som sekreterare respektive vice ordförande, det är däremot endast ett fåtal inom organisationen som är arvoderade. I dagsläget är intresseorganisationen beroende av bidrag från samtliga medlemmar för att kunna driva verksamheten. SFD blev nyligen registrerad som en nationell organisation för att få mer legitimitet och påverka politiska makthavare, vilket än så länge fått begränsad effekt. Däremot upplever lantbrukarna att extern finansiering i form av stöd eller liknande skulle möjliggöra för att utveckla verksamheten i önskvärd riktning.

Organisationen drivs av lantbrukarna själva och vill förbereda samtliga medlemmar att bli självständiga odlare inom agroforestry, från dagen då kontakten med Vi-skogen upphör och projekten avslutas. Samtidigt är det en del lantbrukare som framhäver en del oroligheter kring projektens slut och ser det som en utmaning att på egen hand driva verksamheten vidare med agroforestry som odlingsmetod. Vid utbildningen träffas lantbrukare var tredje månad i mindre grupper om cirka 30 i varje, är de fler så delas deltagarna in i ännu mindre grupper. Utbildningen som lantbrukarna kan få via SFD bygger på den som ges av Vi-skogen och Plan

Vivos standard. Om någon lantbrukare har en ide eller ett förslag på förbättringar kan denna delas och spridas till övriga gruppmedlemmar. Mama Sezalia Jacob arbetar som vice ordförande på SFD och menar att det fortfarande finns lantbrukare som tror att trädplantering leder till att vanliga grödor inte skulle kunna odlas. SFD försöker utbilda dessa för att skapa en större och bredare förståelse för agroforestry. Jerome Patrick arbetar ideellt som sekreterare på SFD och nämner i intervjun att:

“Smart farmers and development can see the results of Vi-skogens samarbete. Hade det inte varit för Plan Vivo certifieringen hade möjligheten till att starta intresseorganisationen aldrig funnits.”

Idag är lantbrukarna aktiva på den lokala marknaden, med begränsade möjligheter till att nå en marknad utanför Kagera regionen. De flesta lantbrukarna ser ett behov av att organisera sig för att kunna möta en större marknad och ta ut ett högre pris. Flera lantbrukare har som förhoppning att SFD i framtiden ska kunna fungera som ett kooperativ för att tillsammans kunna gå ihop och samordna försäljning av jordbruksprodukter till kunder på en extern marknad, både inom och utanför Tanzania.

Lånegruppen

De flesta lantbrukarna som intervjuades har varit i kontakt med Lånegruppen som Vi-skogen organiserar. För att bli medlem krävs att respektive individ betalar in en avgift varje månad. Vid lånetillfället måste lantbrukaren fylla i en blankett och tre personer närvara samt vittna, vilka även fungerar som borgenär för låntagaren. Lantbrukarna måste även äga någon form av tillgång vilken kan fungera som säkerhet, såsom mark och boskap. Anledningen till att lånegruppen introducerades var att bankerna tog ut en väldigt hög ränta vid långivning, vilken kunde vara upp emot 25 %, vilket i många fall gjort det svårt för lantbrukarna att få tag på kapital. Lånegruppen tar också ut en ränta, men en väldigt låg sådan relativt bankräntorna. Lantbrukarna upplever att medlemmarna i lånegruppen har en mer ömsesidig relation än den relation som skapas mellan banken och lantbrukaren. Lantbrukarna beskriver att det finns en förståelse för varandras situation och hur svårt det kan vara under vissa perioder av året, vilket är något som de försöker ha överseende för vid långivning. Dessa lån har möjliggjort för investering i bland annat arbetskraft och enklare jordbruksredskap eller expansion och diversifiering.

5.3.3 Ekonomisk ersättning

Genom en anslutning till Plan Vivo får lantbrukarna ekonomisk ersättning som utbetalas under en tioårsperiod. Ersättningen ges i förhållande till den mängd träd som lantbrukarna har planterat på sina fält och beräknas på den mängd koldioxid i ton som träden binder under den period som lantbrukarna är anslutna. Betalningen sker sedan vart annat år, vilket ger lantbrukarna ersättning totalt ca fem gånger under de tio år som certifieringen avser. Den första ersättningen betalas ut i samband med plantering vilket underlättar för anskaffning och inköp av unga trädplantor. När Vi-skogen godkänner lantbrukares ansökan betalas priset för plantorna och ett avdrag görs i samband med att första ersättningen utbetalas. Lantbrukarna som intervjuades hävdar att ersättningen är en god inkomst för dem, däremot upplever några lantbrukare att ersättningen varit konstant och inte utvecklats i takt med inflationen. Ersättningen från Plan Vivo har gjort det möjligt för lantbrukare att införskaffa mer mark eller investera i inventarier och arbetskraft vilket är något som motiverat flera lantbrukare att vilja certifiera större arealer.

5.3.4 Riskhantering och diversifiering

Lantbrukare som intervjuades har nämnt att det finns risker med att endast bedriva jordbruk. Det finns åtskilliga faktorer som lantbrukarna beskriver kan påverka gårdens lönsamhet och effektivitet såsom skadegörare på grödor, torka, översvämningar och fluktuerande marknadspriser. Genom Plan Vivo har lantbrukarna lärt sig att hantera risker i större utsträckning än tidigare.

Bild 4: Agroforestry med kombinerad av träd, bönor och majs (Foto: Simon Johansson)

För att minska riskerna i jordbruket beskriver lantbrukarna att de har lärt sig att kombinera olika grödor för att minska beroendet och sårbarheten av att endast odla en enskild gröda. Flera lantbrukare har börjat odla andra grödor än de vanligt förekommande som de annars inte skulle gjort. Lantbrukarna har även insett fördelarna med att införskaffa boskap såsom kor, getter och höns som förutom direkt försörjning av livsmedel kan utgöra en extra inkomstkälla samt producera eget gödsel vilket används i jordbruket. Andra lantbrukare har kunnat starta upp en butik som drivs vid sidan av lantbruket. Två lantbrukare har använt ersättningen för att investera i en vattencistern för att samla regnvatten som används för bevattning. Flera lantbrukare som anslutit sig till Plan Vivo har som ambition att utöka sin andel planterade träd som är certifierad.

6 Analys

I följande kapitel kommer resultatet av Plan Vivo-certifieringens möjligheter för lantbrukarnas verksamhet att analyseras. Analysen har sin utgångspunkt i det analytiska ramverk som presenterades i kapitel 4 och jämför hur lantbrukarnas möjligheter kan beskrivas utifrån befintlig teori. Resultatet har analyserats utifrån följande fyra teman: *Entreprenöriell kompetens, socialt nätverk, finansiering samt riskhantering och finansiering*.

6.1 Entreprenöriell kompetens

Anslutningen till Plan Vivo har hjälpt lantbrukarna att utveckla en rad entreprenöriella kompetenser som kan kopplas till certifieringen. Dessa kompetenser begränsas till färdigheter och kunskaper som enligt litteraturen är lärbara och inte är en del av personens inneboende egenskaper (Mitchelmore & Rowley, 2010). Kompetensutvecklingen har främst kopplats till vilka kunskaper som lantbrukarna får från utbildningarna av Vi-skogen. Det går även att finna samband mellan ökade kompetenser och kunskaper till aktiviteter förutom utbildningarna som Plan Vivo-certifieringen bidrar med. Vidare analyseras tekniska färdigheter som rör lantbrukarens kärnverksamhet samt företagsekonomiska kunskaper som ger möjligheter för verksamhetsutveckling.

Tekniska färdigheter

Certifieringen har bidragit med kunskaper och färdigheter som enligt Mitchelmore och Rowley (2010) är nödvändiga för ett företags verksamhetsutveckling. Genom utbildningarna överförs teoretiska och tekniska färdigheter och kunskaper som går att härleda till certifieringen. De tekniska färdigheterna består i form av odlingsmetoder för agroforestry, strategier för kombinationer av grödor samt fördelar med att inkludera boskap i ett kretsloppstänk på gården. Dessa tekniska färdigheter är faktorer som påverkar och förbättrar lantbrukarnas kärnverksamhet. Genom att bedriva jordbruk på ett mer effektivt sätt upplever lantbrukarna att lönsamheten ökar och bidrar till möjligheter att investera i förbättrade redskap och arbetskraft vilket är i linje med vad Chandler & Jansen (1992) säger om lönsamhet och utveckling för småföretag. Kunskapen möjliggör att befintliga resurser på gården kan användas på ett nytt sätt som bidrar till nya möjligheter för lantbrukarna. Den nya kunskapen främjar innovation och kreativitet som i Rezaei-Zadeh *et al.* (2017) studie är några av de högst rankade entreprenöriella kompetenserna. Innovativa tekniska lösningar kan i sin tur gynna verksamhetsutvecklingen ytterligare.

Teoretiska företagsekonomiska kunskaper

Genom att ta del av Vi-skogens utbildningar har lantbrukarna fått möjlighet att ta till sig kunskaper som på olika sätt skapat möjligheter att utveckla sina verksamheter. I enlighet med vad Newton (2001) säger om fördjupade kunskaper inom företagsekonomi som är nödvändiga för företagsutveckling ger Plan Vivo möjlighet till: långsiktigt ekonomiskt tänkande, budgetering, kalkylering och marknadsföring. Detta ger lantbrukarna förutsättningar att driva sina företag på ett mer effektivt och ekonomiskt hållbart sätt än tidigare. Empirin visar att lantbrukarna lärt sig att i större grad betrakta sin verksamhet som ett vinstdrivande företag. Genom grundläggande språk och räknekunskaper inom företagsekonomi kan lantbrukaren göra enklare kalkyler och budgetar som kan ligga till grund för att ta välgrundade beslut vilket enligt (Newton, 2001) är en förutsättning för att småföretag ska utvecklas på ett framgångsrikt sätt.

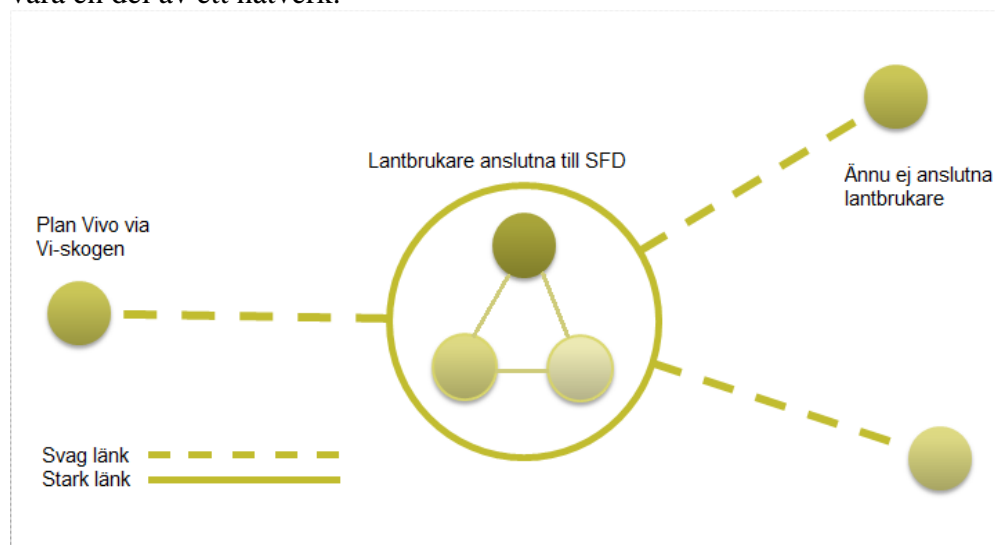
I enlighet med vad Mitchelmore och Rowley (2010) säger om entreprenöriella kompetenser som en förutsättning för ett företags tillväxt, anser flera lantbrukare att de har större

ekonomiska förutsättningar än tidigare. Enligt Smilor (1997) är effektiva entreprenörer personer som har lätt att ta till sig kunskap vilket i sin tur kan ha en inverkan på lantbrukarens entreprenöriella förmåga. En svårighet i att ta till sig kunskaper kan bero på bristande grundkunskaper på grund av begränsad skolgång.

6.2 Socialt nätverk

Smart farmers and development

Samtliga lantbrukarna är medlemmar i intresseorganisationen SFD vilket möjliggjort för kunskapsutbyte mellan lantbrukare, vilket överensstämmer med vad Coviello och Slotte-Kock (2010) säger om att entreprenören kan få ökat flöde av information och resurser genom att vara en del av ett nätverk.

Figur 5. Egen tolkning av illustration av svaga och starka länkar (källa: Borgatti & Lopez-Kidwells 2011, s.41)

Enligt litteraturen kan endast svaga länkar utgöra grunden för ny information och starka länkar kan därmed inte vara källan för ny information (Granovetter, 1997). Enligt Figur 5 (Lopez-Kidwell, 2011, p. 42) som illustrerar sambandet mellan svaga och starka länkar innebär det att alla lantbrukare som är anslutna till certifieringen och som dessutom är medlemmar i SFD innehar en svag länk med Plan Vivo via Vi-skogen, vilken fungerar som en källa för nya ideer och information. Vidare beskrivs av Granovetter (1973) att svaga länkar skapar kortare vägar och fler kontakter för utbyte vilket återspeglas av lantbrukarnas beskrivning om att gruppmötena som Vi-skogen arrangerar fungerar som ide och kunskapsutbyte mellan lantbrukare. Däremot beskriver lantbrukarna att de även har utbyte av ideer och information sinsemellan inom grupperna i SFD vilket enligt litteraturen inte skulle kunna vara en möjlig källa för ny information om dessa lantbrukare har en stark länk till varandra, då denna information redan bör vara känd för respektive lantbrukare.

De gruppmöten och den utbildning som lärs ut av SFD bygger på Plan Vivos utbildningsplan via Vi-skogen. Enligt Granovetters (1997) teori innebär det att SFD kan skapa svaga länkar med lantbrukare som ännu inte är anslutna för att sprida den information och kunskap som gruppmötena genererat. En lantbrukare exemplifierar detta genom sin beskrivning om att det fortfarande finns lantbrukare som tror att trädplantering leder till att vanliga grödor inte kan odlas. Genom utbildning försöker SFD utbilda dessa för att skapa en större och bredare förståelse för odling. En lantbrukare som inte är ansluten får enligt Granovetters (1973) teori först en svag länk till de lantbrukare som är medlemmar för att sedan övergå till en stark när de innehar samma kunskap och information. Av lantbrukarna beskrivs det som att om någon

har en idé eller förslag på förbättringar kan denna delas och spridas till övriga gruppmedlemmar. Enligt Granovetter (1997) innebär det att SFD kan skapa svaga länkar med lantbrukare som ännu inte är anslutna för att sprida information.

En lantbrukare beskriver intresseorganisationen SFD som ett resultat av Vi-skogen och att det var certifieringen som gjort det möjligt att starta organisationen. Detta överensstämmer med Coviello och Slotte-Kocks (2010) redogörelse om att resurser kan komma att bli tillgängliga som tidigare inte varit åtkomliga genom att entreprenören blir en del av ett nätverk. Lantbrukarna hade före certifieringen, ingen koppling till SFD eller några av dessa medlemmar men beskriver att kunskap och information blivit tillgänglig som en effekt av certifieringen. Enligt Hite och Hesterly (2001) redogörelse för betydelsen av utökat nätverk med andra institutionella aktörer, för att kunna utveckla verksamheten, överensstämmer med en lantbrukares beskrivning om att certifieringen möjliggjort för möte av olika slag som annars inte skulle ha skett.

De flesta lantbrukare ser ett behov av att organisera sig för att producera tillräcklig kvantitet för att möta en större marknad och kunna ta ut ett högre pris än vad de får i dagsläget på den lokala marknaden. I enlighet med vad Hills *et al.* (2003) säger om att entreprenörer med utökat nätverk har betydligt fler möjligheter än de som isolerar sig, beskriver flera lantbrukare en förhoppning och potential att SFD i framtiden, ska kunna fungera som ett kooperativ för att samordna försäljning av jordbruksprodukter.

Lånegruppen

Litteraturens redogörelse om att små företag kan möta svårigheter och begränsade möjligheter att få tag på externt kapital (Hite & Hesterly, 2001; Vos *et al.*, 2007), stämmer in på lantbrukarnas beskrivning. De har mött svårigheter att låna kapital hos banken på grund av hög ränta. Genom anslutningen till Plan Vivo har lantbrukarna i enlighet med Uzzi (1999) skapat ett nätverk med en inbäddad länk med övriga medlemmar i lånegruppen vilket har skapat möjligheter för åtkomst av kapital. Anslutningen till Plan Vivo har gjort det möjligt för lantbrukarna att komma i kontakt med den lånegrupp som organiseras av Vi-skogen och har via denna erhålla kapital.

I enlighet med vad Hoang och Antoncic (2003) säger om att tillit mellan samtliga aktörer i ett nätverk är en förutsättning för att skapa långsiktiga relationer och utbyte av resurser, så har medlemmar i lånegruppen skapat en ömsesidig relation sinsemellan. Lantbrukarnas är vid utlämning betydligt mer ömsesidiga och antar andra värden än de ekonomiska vid beslutsprocessen jämfört med banken. Vilket beskrivs av Uzzi (1999) som att företag vilka är socialt inbäddade gynnas vid kapitalanskaffning genom att det finns andra styrningsmekanismer och privat information som motiverar långgivare och låntagare att hitta nya lösningar än de som finns på en etablerad marknad.

6.3 Finansiering

Samtliga lantbrukare lyfter den ekonomiska ersättningen som ett motiv att ansluta sig till Plan Vivo och flera säger att det ökade interna ägarkapitalet har möjliggjort att de kan utveckla sin verksamhet. Detta bekräftar det litteraturen säger angående behovet av kapital samt vilken betydande roll det utgör för verksamhetsutveckling (Vos *et al.*, 2007; Benzing & Chu, 2012). Den första ersättningen betalas ut i förskott, vilket gör att lantbrukarna direkt kan komma igång med att plantera träd utan att behöva låna av finansiella institutioner.

Flera lantbrukare bekräftar de begränsade finansieringsmöjligheter som Benzing och Chu (2012) menar finns för Afrikanska entreprenörer som medför svåra lånevillkor med höga räntor från finansiella institutioner. Vidare kan villkoret om lånesäkerhet vid ansökan om lån från banker i enlighet med Nell *et al.* (1999), begränsa lantbrukarnas möjlighet då lantbrukarna varken mark eller boskap kan användas som säkerhet trots att dessa utgör majoriteten av tillgångarna i deras verksamheter. De intervjuade lantbrukarna nämner att de kan låna pengar från lånegruppen som Vi-skogen koordinerat vilket möjliggör tillgång till extern finansiering. Tillgången på kapital minskar därtill det finansiella gap som finns för lantbrukarna vilket skapar möjligheter att investera i deras verksamhet.

6.4 Riskhantering och diversifiering

Scoones (2009) nämner att lantbruk är fyllt med risker som kan missgynna lantbrukare. Flera av lantbrukarna upplever att de är känsliga för omvärldsfaktorer som extremt väder, växtsjukdomar samt osäkra marknader som påverkar deras verksamhet. En anslutning till Plan Vivos certifiering har bidragit med möjlighet att bli medveten om och förstå vikten av dessa risker för att kunna anpassa sin verksamhet. Genom att diversifiera verksamheten minskar osäkerheten och därmed även den ekonomiska risken (Ullah *et al.*, 2015). Lantbrukarna har lärt sig att på olika sätt diversifiera sin verksamhet för att sprida risker genom att använda flera inkomstkällor. Ett sätt är att odla flera olika grödor, ett annat är att kombinera jordbruk med boskap eller starta en butiksverksamhet. Ett tredje exempel är att göra investeringar i tekniska resursbesparande lösningar som vattencistern och biogasanläggning. Med agroforestry som odlingssystem utgör även träden en ekonomisk resurs vilket utökar verksamheten till att innefatta skogsbruk som blir en ekonomisk säkerhet lantbrukarna kan använda i framtiden. Genom att identifiera risker och fatta rationella och informerade beslut kan lantbrukarna minska oönskade ekonomiska konsekvenser (Scoones, 2009; Ullah *et al.*, 2015). Dessutom skapar diversifieringen till fler inkomstkällor för lantbrukarna och bidrar till alternativa försörjningsmöjligheter (Pyysiäinen *et al.*, 2006).

7. Diskussion

Kapitlet besvarar studiens forskningsfråga: *Vilka möjligheter skapas för lantbrukaren att utveckla sin verksamhet som effekt av en Plan Vivo-certifiering?* Diskussionen kommer att föras utifrån de i kapitel 4.4 identifierade teman som utgör möjligheter för verksamhetsutveckling som en effekt av en Plan Vivo-certifiering. Slutligen diskuteras studiens begränsningar och metod.

7.1 Entreprenöriell kompetens

Enligt Ardichvili *et al.* (2003) upptäcker entreprenörer möjligheter som går att relatera till tidigare erfarenhet och kunskap. Studiens resultat visar att de Plan Vivo-certifierade lantbrukarna har fått kunskap och färdigheter som kan benämnas som entreprenöriell kompetens och kan ligga till grund för verksamhetsutveckling. Huruvida denna kompetens är ett direkt resultat av certifieringen är dock svårt att klargöra då det är många faktorer som påverkar lantbrukarnas ökade kompetens och förmåga att ta till sig kunskap.

En faktor skulle kunna vara skillnaden i bakgrundskunskaper mellan lantbrukarna innan anslutning till Plan Vivo-projektet. Flera av de deltagande lantbrukarna saknar skolbakgrund vilket skulle kunna påverka deras möjligheter att tillgodogöra sig informationen på utbildningarna. Troligtvis är det främst de företagsekonomiska färdigheterna som kräver grundläggande språk och räknekunskaper (Newton, 2001) där tidigare kunskaper spelar störst roll.

En annan faktor när det gäller entreprenöriell kompetens är lantbrukarens inneboende personliga egenskaper och kognitiva förmågor som också påverkar hur denne agerar när det kommer till möjligheter. Dessa personliga egenskaper är dock svårt att identifiera och relatera till hur de påverkar lantbrukarnas möjligheter. Det kan vara så att lantbrukaren redan har den kunskap som behövs och ändå skulle ha samma möjligheter även utan anslutningen till Plan Vivo. Studien tar inte upp specifikt vilka specifika färdigheter som lantbrukarna har lärt sig och hur detta hjälper deras företag.

7.2 Socialt nätverk

Som fallstudien visar har Plan Vivo-certifieringen skapat möjligheter för lantbrukare att utveckla sitt nätverk som tidigare inte varit möjliga. Studier visar att lantbrukare i Tanzania är en relativt isolerad grupp som tenderar att vända sig inom gruppen för att söka kunskap kring ekonomi, jordbruk och att dessa lantbrukare måste använda sig av sina nätverkskanaler för att söka denna kunskap (Anderson *et al.*, 2016). Denna studie visar på att relationen med Visbogen har bidragit till att resurser i form av utbildning, utbyte av ideer och information har blivit tillgängliga samt att skapandet av intresseorganisationen SFD blivit möjlig. Vikten av att ha inbäddade relationer verkar fylla en viktig funktion vid kapitalanskaffning för de lantbrukare som intervjuats och kan därför ses som en möjlighet för verksamhetsutveckling.

Det går att tolka studiens resultat olika beroende på hur länken mellan lantbrukare anslutna till Plan Vivo och medlemmar i SFD ses utifrån Granovetters (1973) teori om styrkan i en länk. En förklaring och ett tänkbart argument mot teorin är huruvida det går att via en modell fånga upp allt utbyte som sker mellan aktörer i ett nätverk. Frågan är om det inte alltid kommer att finnas informationsasymmetri i en relation med starka länkar. Om en aktör innehar mer information än en annan trots att det finns en stark länk, skulle det betyda att lantbrukare med starka länkar kan lära sig av varandra.

En annan tolkning är att lantbrukare som är medlemmar i SFD innehar en svag länk sinsemellan, vilket är en tänkbar förklaring till varför de kan få utbyte av ideer och ny information. Det är svårt att avgöra huruvida SFD hade skapats om det inte varit för att lantbrukarna anslutit sig till en Plan Vivo-certifiering. Kritik kan riktas mot Granovetters (1973) teori som illustreras i Figur 3 eftersom den innehar begränsningar då den endast behandlar styrkan i länken mellan aktörer i ett nätverk och bortser därmed från andra viktiga faktorer som rör innehållet. Exempelvis hur förhållandet mellan styrka och hierarkisk struktur ser ut eller hur utvecklingen av nätverksstrukturen ser ut över tid. Denna studie kan således inte besvara huruvida nätverket utvecklats över tid eftersom fallstudien endast ger en ögonblicklig bild av lantbrukarnas perspektiv. Att inte styrkan i länken mellan lantbrukarna kan avgöras är en tänkbar kritik mot den valda teorin. Däremot går det att utifrån resonemanget ovan säga att en Plan Vivo-certifiering troligtvis har spelat en viktig roll för utvecklingen av lantbrukarnas nätverk. Nätverket fyller en funktion för kunskaps- och resursöverföring, vilket kan ses som en identifierad möjlighet för verksamhetsutveckling.

Litteraturen om kapitalanskaffning via inbäddade relationer är intressant i den bemärkelse då den skiljer sig från tidigare studier (Uzzi, 1999). Dessa studier handlar om aktörers förmåga att kunna jämföra och påverka marknadserbjudanden samt tillgodogöra sig finansiell information. Det är svårt att säga något om hur kapitalanskaffningen hade varit annorlunda om lantbrukarna inte haft tillgång till lånegruppen. Dessutom kan studien inte säga något angående lantbrukarnas ömsesidiga relation kontra hur finansiell säkerhet fungerar praktiskt under låneprocessen i lånegruppen. Om lantbrukare är tvungna att ha någon form av säkerhet för att komma åt kapital via lånegruppen skulle det betyda att det endast är en uppkommen möjlighet för lantbrukare med finansiella tillgångar.

7.3 Finansiering

Denna fallstudie visar att ersättningen från Plan Vivo leder till ökat internt ägarkapital som lantbrukare använder för att utveckla sin verksamhet. Lantbrukarna som intervjuats har varit certifierade under en lång period och kan därför utvärdera hur ersättningen från Plan Vivo har bidragit till utvecklingen av verksamheten. Tidigare studier lyfter fram att företag är i behov av kapital för att ackumulera intäktsgenererande tillgångar för att kunna utveckla sin verksamhet (Vos *et al.*, 2007). För att lantbrukarna ska kunna utveckla sin verksamhet krävs att ersättningen investeras i intäktsgenererande tillgångar och inte används till konsumtion som inte genererar intäkter. Exempelvis om lantbrukarna köper dyrare livsmedel för ersättningen jämfört om de investerar i ett dragdjur eller en butik. Bägge kan möjligen vara avgörande för lantbrukarens försörjningsmöjlighet, men dragdjur eller en butik är det som skapar intäktsströmmar på sikt. Det senare skapar förutsättningar för att möjligheter till verksamhetsutveckling består även efter att ersättningen från Plan Vivo upphör.

Som poängteras i analysen har det varit svårt för lantbrukarna att erhålla externt kapital från finansiella institutioner på grund av höga räntor vilket även tidigare studier bekräftar (Benzing & Chu, 2012; Nell *et al.*, 1999). Lånegruppen har skapat möjligheter till att erhålla kapital, vilket minskat det finansiella gapet för lantbrukarna. Men något som inte problematiseras i studien är att ökad tillgång på externt kapital även kan leda till ökad skuldsättning. Det går därför att ifrågasätta om lantbrukarna har förståelse för vilka konsekvenser en ökad skuldsättning skulle ha på deras möjligheter till verksamhetsutveckling.

7.4 Riskhantering och diversifiering

Tidigare studier lyfter vikten för lantbrukare att använda sig av diversifiering för att minimera risker (Ullah *et al.* (2015)). Denna studie visar att lantbrukarna får utbildning som gör dem medvetna om de risker som lantbruket utsätts för och på vilket sätt dessa kan påverka utvecklingen av verksamheten. Lantbrukarna som intervjuades har som en effekt av Plan Vivo-certifieringen blivit mer riskmedvetna och lärt sig hur verksamheten ska anpassas efter osäkerhet i omvärlden. Som analysen visar skapas möjligheter att på olika sätt diversifiera verksamheten vilket gör lantbrukarna mindre sårbara.

Det är svårt att säga vilken effekt diversifiering har för lantbrukarens möjligheter för verksamhetsutveckling. Diversifiering innebär per definition minskad specialisering (Scoones, 2009). En tänkbar konsekvens är att minskad risk sker på bekostnad av lägre produktivitet och lönsamhet då de aktiviteter som ger högst avkastning inte prioriteras. Diversifiering kan vara fördelaktigt när det gäller självhushållning men när det kommer till att utöka verksamheten och öka produktiviteten kan specialisering vara att föredra för att lättare dra nytta av skalfördelar (Scoones, 2009). Då lantbrukarna har små gårdar och redan svårt att komma upp i större kvantiteter kan diversifiering tvärtom hindra deras möjligheter att sälja till externa marknader och på så sätt få mer betalt. Diversifiering kan ändå löna sig långsiktigt då verksamheten inte blir lika sårbar och brist på diversifiering enligt Anderson *et al.* (2016) är en betydande risk för många lantbrukare.

7.5 Studiens begränsningar och metoddiskussion

Studien är baserad på en fallstudie som bygger på ett urval med fem lantbrukares upplevda möjligheter för verksamhetsutveckling. Som anges i kapitel 4.6 är en formell generalisering inte möjlig och resultaten gäller därför endast för dessa fem Plan Vivo-certifierade lantbrukare. Detta kan ses som en brist men i enlighet med Yin (2013) och Flyvberg (2006) är det möjligt att generalisera även från ett specifikt fall. Enligt författarna kan studiens identifierade möjligheter för verksamhetsutveckling även appliceras på andra lantbrukare som befinner sig i en liknande kontext.

En begränsning i studien är att endast lantbrukare anslutna till Plan Vivo har studerats vilket gör det svårt att dra slutsatser om vilka möjligheter som kan härledas till certifieringen och vilka som beror på andra faktorer. Studien ger endast en ögonblicklig bild över hur lantbrukarna påverkas av certifieringen och därför kan inte utvecklingen över tid analyseras. En annan begränsning är att avgöra vad som är en direkt effekt av Plan Vivo-certifieringen och vilka faktorer som kan härledas till Vi-skogen och organisationens aktiviteter samt särskilja vad som skiljer dem åt. Studien beaktar inte omvärldsfaktorer som rimligtvis har en stor påverkan på lantbrukarens möjligheter vilket påverkar resultatet då kontexten är en så fundamental aspekt att beakta. Enligt Welter (2011) befinner sig ett företag inte i ett vakuum utan i ett samspel med sin omgivning och det är svårt att studera entreprenören utan att ta hänsyn till dess kontext. Att därför exkludera kontexten i den mån som gjorts i studien kan medföra att studiens resultat framstår som bristfälligt.

Studien antar enligt syftet lantbrukarens perspektiv vilket kan ifrågasättas huruvida det är möjligt då det alltid är genom författarnas tolkningar som perspektivet framställs. Det är inte säkert att studiens metod är bästa sättet att skapa förståelse för lantbrukarens perspektiv. Det går att ifrågasätta om lantbrukarperspektivet som är utgångspunkt i studien är optimalt då det inte är självklart att lantbrukaren inser till fullo vilken effekt en Plan Vivo-certifiering har. Det skulle kunna vara så att faktorer som påverkar lantbrukarens möjligheter till verksamhetsutveckling inte nämns vid intervjutillfället. En reflektion är att certifieringen kan

försätta lantbrukaren i en beroendeställning till Plan Vivo och Vi-skogen som skapar entreprenöriella hinder istället för möjligheter till verksamhetsutveckling.

Teorin är till stor del utformad i en västerländsk kontext vilket kan vara problematiskt enligt Rezaei-Zadeh *et al.* (2017) då den appliceras på en annan kultur. Människor, företag och marknader kan bete sig på ett annat sätt vilket gör att grundläggande antaganden i teorin inte gäller. Litteratur som är utvecklad i en Östafrikansk kontext eller som är oberoende av vilken kultur den utformats i skulle i större utsträckning ha kunnat användas.

8. Slutsatser

Syftet med denna studie var att undersöka hur lantbrukares möjligheter för verksamhetsutveckling påverkas av en Plan Vivo-certifiering. Målet med studien har varit att få en djupare förståelse för lantbrukarens perspektiv av en certifiering inom agroforestry. I detta kapitel presenteras studiens slutsatser och till sist ges förslag på framtida forskning.

För att besvara studiens syfte har författarna valt att utföra en fallstudie för att undersöka lantbrukarnas subjektiva uppfattning om en Plan Vivo-certifiering. För att ge läsaren en djupare förståelse återgavs i litteraturgenomgången en kontextbeskrivning av certifiering som fenomen och lantbrukares situation som entreprenör i Östafrika. Genom ett analytiskt ramverk baserat på möjligheter för verksamhetsutveckling har lantbrukaren betraktats som en aktiv entreprenör vilken ansluter sig till en Plan Vivo-certifiering.

Studien visar på att en Plan Vivo-certifiering bidrar till möjligheter för verksamhetsutveckling för anslutna lantbrukare. Dessa möjligheter har identifierats utifrån fyra teman: *Entreprenöriell kompetens, socialt nätverk, finansiering samt riskhantering och diversifiering*. En viktig slutsats som kan dras utifrån denna fallstudie är att samtliga lantbrukare som varit föremål för studien utifrån sitt perspektiv endast upplevt möjligheter med en Plan Vivo-certifiering.

Genom att vara Plan Vivo-certifierad har lantbrukarna erhållit viktiga kunskaper och färdigheter som kan ses som *entreprenöriell kompetens* vilket är en förutsättning för verksamhetsutveckling. Vidare konstateras att lantbrukarna har utvecklat sitt *sociala nätverk* vilket spelat viktig roll i kunskaps- och resursöverföring. Genom att vara ansluten till Plan Vivo har lantbrukarnas tillgång till kapital skapat möjligheter till *finansiering* som tidigare inte var möjlig. Slutligen har lantbrukarna till följd av en Plan Vivo certifiering skapat sig en förståelse för *riskhantering* vilket resulterat i att de i större utsträckning *diversifierat* sin verksamhet.

Förslag på framtida forskning

Denna studie har endast utgått lantbrukare som redan är anslutna till en Plan Vivo-certifiering. Det vore därför intressant att studera och jämföra två grupper av lantbrukare, en med Plan Vivo-certifierade lantbrukare och en med lantbrukare som inte är anslutna. En sådan studie skulle kunna identifiera huruvida det finns skillnader mellan de båda grupperna och om det är själva certifieringen som bidrar till möjligheter och inte andra faktorer hos den enskilda lantbrukaren eller i dess omgivning.

Ett annat förslag på fortsatt forskning är att utföra en longitudinell studie då denna studie endast fångar en ögonblicklig bild över lantbrukarnas perspektiv. Plan Vivo-projekten sträcker sig över en lång period och att då studera lantbrukare över tid skulle kunna bidra till en ökad förståelse för hur möjligheter till verksamhetsutveckling påverkas av en Plan Vivo-certifiering.

För att styrka om studiens slutsatser även gäller för en större population hade det varit intressant för fortsatt forskning att utföra en kvantitativ studie. En sådan studie hade kunnat pröva hur representativt studiens resultat är för en större population och undersöka huruvida det är möjligt att göra en bredare generalisering.

Referenser

Böcker och tidskrifter

- Alvarez, S. & Busenitz, L. (2001). The entrepreneurship of resource-based theory. *Journal of Management*, 27, pp 755-775.
- Alvesson, M. (2003). Beyond neopositivists, romantics, and localists: a reflexive approach to interviews in organizational research. *Academy of Management Review*, 28(1), pp 13-33.
- Anderson, J., Marita, C. & Musiime, D. (2016). National Survey and Segmentation of Smallholder Households in Tanzania. Understanding Their Demand for Financial, Agricultural, and Digital Solutions.
- Antunes, R. & Gonzalez, V. (2015). A Production Model for Construction: A Theoretical Framework. *Buildings*, 5(1), pp 209-228).
- Ardichvili, A., Cardozo, R. & Ray, S. (2003). A theory of entrepreneurial opportunity identification and development, *Journal of Business Venturing*, 18, pp 105-123.
- Benzing, C. & Chu, H.M. (2012). The Perceived Success Factors and Problems of Small Business Owners in Africa. *The Journal of African Development. African Finance & Economics Association*, 14(1), pp 63-94.
- Berger, A. N. & Udell, G. F. (1998). The economics of small business finance: The roles of private equity and debt markets in the financial growth cycle. *Journal of banking and finance*, 22, pp 613-673.
- Blazy, R. & Weill, L. (2013). Why do banks ask for collateral in SME lending? *Applied Financial Economics*, 23(13), pp 1109-1122.
- Borgatti, P.S. & Lopez-Kidwell, V. (2011). Network Theory. I: Scott, J. & Carrington, J.C. *Handbook of social network analysis*. London: SAGE. Tillgänglig: https://books.google.se/books?hl=en&lr=&id=mWlsKkIuFNgc&oi=fnd&pg=PA11&dq=The+SAGE+Handbook+of+Social+Network+Analysis&ots=tPhC1YgX0m&sig=bKhVQn6zDvXvpApmlGLNbeF7pg&redir_esc=y#v=onepage&q=The%20SAGE%20Handbook%20of%20Social%20Network%20Analysis&f=true (2017-04-27).
- Bryman, A. & Bell, E. (2013). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 2. uppl. Stockholm: Liber AB.
- Chandler, G.N. & Jansen, E. (1992). The founder's self-assessed competence and venture performance. *Journal of Business Venturing*, 7(3), pp 223-36.
- Chiputwa, B., Spielman, D.J., & Qaim, M. (2015). Food standards, certification, and poverty among coffee farmers in Uganda. *World Development*, 66, pp 400-412.

- Coy, S. P., Shipley, M. F., Omer, K. & Khan, R. N. A. (2007). Factors contributory to success: a study of Pakistan's small business owners. *Journal of Developmental Entrepreneurship*, 12(02), pp 181-198.
- Dam, J., Faaija, J. & Bestb, F. (2008). Overview of recent developments in sustainable biomass certification. *Biomass and energy*, 32(8), pp 749-780.
- Deaton, A. (2015). Instruments, Randomization, and Learning about Development Source. *Journal of Economic Literature*, 48(2), pp 424-455.
- Desai, V. & Potter, R. (2006). *Doing development research*. 1. uppl. London: SAGE publications Ltd.
- Faße, A., Winter, E. & Grote, U. (2014). Bioenergy and rural development: The role of agroforestry in a Tanzanian village economy. *Ecological Economics*, 106, pp 155-166.
- Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), pp 219-245.
- Granovetter, M. (1973). The strength of weak ties. *American journal of Sociology*, 78(6), pp 1360-1380.
- Granovetter, M. (1983). The strength of weak ties: A network theory revisited. *Sociological Theory*, 1, pp 201-233.
- Hannan, C. (2000). *Promoting equality between women and men in bilateral development cooperation. Concepts, goals and rationales and institutional arrangements. Part one. Theory, practice and priorities for change*. Lund University: department of Human Geography. Tillgänglig: <http://lup.lub.lu.se/record/19859> (2017-04-22).
- Hannerz, U. (1996). *Transnational Connections – Culture, people, places*. 1. uppl. New York & London: Routledge.
- Hansen, H., & Trifkovic, N. (2014). Food standards are good – For middle-class farmers. *World Development*, 56, pp 226–242.
- Hills, G., Lumpkin, G.T. & Singh, R.P. (1997). Opportunity recognition: perceptions and behaviors of entrepreneurs. *Frontiers of Entrepreneurship Research*, pp 203-218.
- Hite, J.M. & Hesterly, W.S. (2001). The evolution of firm networks: From emergence to early growth of the firm. *Strategic Management Journal*, 22(3), pp 275–286.
- Hoang, H. & Antoncic, B. (2003). Network-based research in entrepreneurship: A critical review. *Journal of Business Venturing*, 18(2), pp 165–187.
- Jack, S. & Anderson, A. (2002). The effects of embeddedness on the entrepreneurial process. *Journal of Business Venturing*, 17, pp 467-487.
- Kalonga, S.K & Kulindwa, K.A. (2017). Does forest certification enhance livelihood conditions? Empirical evidence from forest management in Kilwa District, Tanzania. *Forest Policy and Economics*, 74, pp 49-61.

- Landström, H & Löwegren, M. (2009). *Entreprenörskap och företagsetablering – från idé till verklighet*. 1:6. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lau, T., Chan, K.F. & Man, T.W.Y. (2002). The competitiveness of small and medium enterprises: A conceptualization with focus on entrepreneurial competencies. *Journal of Business Venturing*, 17(2), pp 123-142.
- Lewandowski, I. & Faaij, A.P.C. (2006). Steps towards the development of a certification system for sustainable bio-energy trade. *Biomass and Bioenergy*, 30(2), pp 83-104.
- Lowik, S., van Rossum, D., Kraaijenbrink, J. & Groen, A. (2012). Strong Ties as Sources of New Knowledge: How Small Firms Innovate through Bridging Capabilities. *Journal of Small Business Management*, 50, pp 239–256.
- Man, T. W. Y. & Lau, T. (2005). The context of entrepreneurship in Hong Kong: An investigation through the patterns of entrepreneurial competencies in contrasting industrial environments. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 12(4), pp 464–481.
- Merger, E., Dutschke, M., & Verchot, L. (2011). Options for REDD plus Voluntary Certification to Ensure Net GHG Benefits, Poverty Alleviation, Sustainable Management of Forests and Biodiversity Conservation. *Forests*, 2(2), pp 550-577.
- Millard, E. (2011). Incorporating Agroforestry Approaches into Commodity Value Chains. *Environmental Management*, 48(2), pp 365-377.
- Mitchelmore, S. & Rowley, J. (2010). Entrepreneurial competencies: a literature review and development agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(2), pp 92-111.
- Mutersbaugh, T., Klooster, D., Renard, M-C. & Taylor, P. (2005). Certifying rural spaces: Quality-Certified Products and Rural Governance. *Journal of Rural Studies*, 21(4), pp 381-388.
- Nell, W. T., Viljoen, M. F. & Lyne, M. C. (1999). Towards developing financial management strategies for land reform beneficiaries in the Bloem-fontein/Thaba Nchu area of the Free State province of South Africa. *Development Southern Africa*, 16(3), pp 455–466.
- Pyysiäinen, P. Anderson, A. McElwee, G. & Vesala, K. (2006). Developing the entrepreneurial skills of farmers: some myths explored. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 12(1), pp 21-39.
- Rezaei-Zadeh, M., Hogan, M., O'Reilly, J., Cunningham, J. & Murphy, E. (2017). Core entrepreneurial competencies and their interdependencies: insights from a study of Irish and Iranian entrepreneurs, university students and academics. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 13(1), pp 35- 73.

- Ruben, R & Zuniga, G. (2011). How standards compete: comparative impact of coffee certification schemes in Northern Nicaragua. *Supply Chain Management: An International Journal*, 16(2), pp 98-109.
- Sarason, Y., Dean, T. & Dillard, J.F. (2006). Entrepreneurship as the nexus of the individual and opportunity: A structuration view. *Journal of the business venturing*, 21(3), pp 286-305.
- Scoones, I. (1998). *Sustainable Rural livelihoods: a framework for analysis*. IDS Working Paper 72. Brighton: University of Sussex. Tillgänglig: <http://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/handle/123456789/3390> (2017-05-02).
- Shane, S. & Venkataraman, S. (2000). The promise of entrepreneurship as a field of research. *Academy of Management Review*, 25, pp 217– 226.
- Slotte-Kock, S. & Coviello, N. (2010). Entrepreneurship Research on Network Processes: A Review and Ways Forward. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 34(1), pp 31-57.
- Smilor, R. W. (1997). Entrepreneurship: Reflections on a subversive activity. *Journal of Business Venturing*, 12(5), pp 341–346.
- Subervie, J. & Vagneron, I. (2013). A drop of water in the Indian Ocean? The impact of GlobalGap certification on lychee farmers in Madagascar. *World Development*, 50, pp 57–73.
- Trost, J.E. (1986). Statistically Nonrepresentative Stratified Sampling: A Sampling Technique for Qualitative Studies. *Qualitative sociology*, 9(1) pp 54–57.
- Trost, J. (1997). *Kvalitativa intervjuer*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Ullah, R., Shivakoti, G. P., Rehman, M. & Kamran, M. A. (2015). Catastrophic risks management at farm: the use of diversification, precautionary savings and agricultural credit. *Pak J Agric Sci*, 52(4), pp 1139–1147.
- Uzzi, B. (1999). Embeddedness in the making of financial capital: How social relations and networks benefit firms seeking financing. *American Sociological Review*, 64(4), pp 481.
- Valkila, J. & Nygren, A. (2010). Impacts of Fairtrade certification on coffee farmers, cooperatives, and laborers in Nicaragua. *Agriculture and Human Values*, 27(3), pp 321.
- Vos, E., Yeh, A. J.-Y., Carter, S., & Tagg, S. (2007). The happy story of small business financing. *Journal of Banking & Finance*, 31(9), pp 2648-2672.
- Welter, F. (2011). Contextualizing Entrepreneurship - Conceptual challenges and ways forward. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(1), pp 165-184.
- Wernerfelt, B. (1984). A Resource-Based View of the Firm. *Strategic Management Journal*, 5(2), pp 171-180.

Yin, R. K. (2009). *Case Study Research: Design and Methods*. 2. uppl. London: SAGE

Yin, R. K. (2013). Validity and generalization in future case study evaluations. *Evaluation*, 19(3), pp 321-332.

Rapporter

FAO (Food and Agriculture Organisation). (2014). *Tanzania country programming framework. January 2014 – June 2016*.

Tillgänglig: <http://www.fao.org/countryprofiles/index/en/?iso3=Tza> (2017-05-09).

FN (Förenta nationerna). (2013). *Agriculture in Africa, transformation and outlook*.

Tillgänglig: www.un.org/en/africa/osaa/pdf/pubs/2013africanagricultures.pdf (2016-12-19).

ITC (International Trade Center). (2011). *Trends in the trade of certified coffees*. Technical Paper. Geneva: International Trade Center, World Trade Organization and United Nations.

Newton, K. (2001). *Management skills for small business*. Report for small business policy branch, industry Canada, cruise, pp 1-55.

Vi-skogen (2013). *Vi Agroforestry Strategy 2013-2015*.

http://www.viagroforestry.org/files/2012/11/Vi-Agroforestry_Strategy.pdf (2017-05-12).

Internet

FAO

a) (u.å.). *Tanzania*. Tillgänglig:

<http://www.fao.org/agriculture/ippm/projects/tanzania/en/> (2017-05-09).

b) (u.å.). *Family Farming Knowledge Platform*. Tillgänglig: <http://www.fao.org/family-farming/data-sources/dataportrait/indicator-details/en/?ind=903> (2017-05-09).

Plan vivo

a) (u.å.). *Plan vivo certificates*, 2016. Tillgänglig: <http://www.planvivo.org/plan-vivo-certificates/> (2016-12-07).

b) (u.å.). *Benefits of Plan Vivo projects*, 2016. Tillgänglig: <http://www.planvivo.org/about/faq/#5> (2016-12-20).

Vi- skogen

a) (u.å.). *Agroforestry Network*. Tillgänglig: <https://viskogen.se/om-oss/agroforestry-network/> (2017-05-09).

b) (u.å.). *Vår historia*. Tillgänglig: <https://viskogen.se/om-oss/var-historia/> (2017-05-09). (u.å.). *Vårt arbete*. Tillgänglig: <https://viskogen.se/vart-arbete/> (2017-04-21).

Bilder

Wikimedia commons. (2005). Tanzania in Africa. Tillgänglig:
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Tanzania_in_Africa.png (Licens Creative Commons BY-SA 3.0) (2017-05-16).

Vi-skogen. (2013). Vi Agroforestry's areas of activity. [Kartografiskt material] : Vi-skogens projekt kring Victoriasjön. Stockholm: Vi-skogen. Tillgänglig:
http://www.viagroforestry.org/files/2012/11/Vi-Agroforestry_Strategy.pdf (2017-05-12).

Kartor

Google maps. (2017). *Kayanga, Tanzania*. Tillgänglig:
<https://www.google.se/maps/dir/Kayanga//@-1.2480133,31.1477867,9.22z/data=!4m8!4m7!1m5!1m1!1s0x19da5920ee25d211:0xc8025d99b91add8b!2m2!1d31.1509924!2d-1.532374!1m0> (2017-05-17).

Personliga meddelande

Filemon, Joanita. *Lantbrukare*, personlig intervju, 2017-03-30

Jacob, Mama Sezalia. *Lantbrukare*, personlig intervju, 2017-03-30

Katoto, Fiason Tito. *Lantbrukare*, personlig intervju, 2017-03-31

Mtui, Clement. *Assisterande projektkoordinator på Vi-skogens kontor Kayanga, Tanzania*, personlig intervju, 2017-03-29

Patrick, Jerome. *Lantbrukare*, personlig intervju, 2017-03-31

Rwabutiti, John Bosco. *Lantbrukare*, personlig intervju, 2017-03-30

Bilagor

Bilaga 1. Intervjuguide.

Intervjuguide lantbrukare

Datum: _____

Bonde namn/nummer: _____

Ägare: _____

Ålder: _____

Hur stor är gården (tunnland)? _____

Antal år anslutna till Plan Vivo: _____

Antal personer som arbetar på gården: _____

Utbildningsbakgrund: _____

Inkomstkälla: _____

1. Kan ni beskriva er verksamhet?
2. När anslöt ni er till Vi-skogen?
 - a) Varför?
3. Hur samarbetar ni med Vi-agroforestry-organisationen?
4. Vad vet du om Plan Vivo-certifieringen?
 - a) Vilka förändringar har gjorts på gården som en följd av att ni har anslutit er till Vi-skogen?
5. Vilka möjligheter och utmaningar finner du med att vara Plan Vivo-certifierad?
6. Hur påverkar anslutningen med Plan Vivo ditt företag?
7. Har ni något utbyte med andra bönder i regionen och ser samarbetet annorlunda ut än nu och före anslutningen till Plan Vivo?
8. Har ni som lantbrukare gynnats av gruppaktiviteterna (kopplad till VI-skogen) på något sätt?
 - a) Om så är fallet, på vilket sätt har du gynnats av dessa möten?

Bilaga 2. Matris över intervjuer med lantbrukare

Lantbrukare	Motiv bakom anslutningen till Plan Vivo	Färdigheter som utbildningen via Vi-skogen givit lantbrukaren	Certifieringens effekt på lantbrukarens nätverk	Upplevda möjligheter med Plan Vivo	Upplevda utmaningar med Plan Vivo	Övrigt
Mama Sezalia Jacob	Saknade kunskaper inom trädplantering	Hållbart ekonomiskt tänk Kunskap om odling såsom att odla enligt vegetationsperioden och att kombinera olika grödor Kunskaper om att producera eget gödsel samt att använda gödsel från boskap	Tillgång till kapital via lånegruppen – Ömsesidig relation bönder sinsemellan Stöd och kunskapsutbyte via Smart farmers	Ekonomisk ersättning Effektivare produktion Tillgång till ved för bränsle	Finner inga utmaningar med Plan Vivo Projektet har ett slut – är idag inte redo att stå på egna ben	Arbetar som vice ordförande i Smart farmers Förhoppning att i framtiden kunna organisera kvantiteter via smart farmers för att kunna ta ut ett högre pris på marknaden Önskan om att omvärlden ska få en förståelse för hennes och övriga bönders situation
John Bosco Rwabutiti	Ekonomisk ersättning Utbildning inom agroforestry	Förståelse för agroforestry som odlingssystem Kunskap om effektivare och mer hållbara jordbruksmetoder		Ekonomisk ersättning Ser trädplanteringen som en investering för framtiden	Ser inga utmaningar med plan Vivo och att binda upp sig över en tioårsperiod	Anser att det inte lönar sig att bli större jordbrukare Ser ett behov av att organisera sig för att möta en marknad Villig att låta träden stå kvar om det innebär fortsatt ersättning Institutionella lagar och regler försvårar möjligheten till verksamhetsutveckling
Joanita Filemon	Ekonomisk ersättning Utbildning	Kretslopps tänk och en förståelse för hur alla resurser används till dess fulla potential Kunskap om att kombinera jordbruk och boskap	Anslutning till certifiering möjliggjorde kontakt med bondeorganisationen Mavuno Medlem i lånegruppen vilket gjort det möjligt att hyra in arbetskraft	Ekonomisk ersättning möjliggjort diversifiering av sin verksamhet Investering i biogasanläggning och vattencistern		Joanita och maken Anton använder gården i utbildningssyfte för att lära andra bönder om agroforestry Efterfrågar vaccin till djur och bekämpningsmedel, vilket idag är dyrt och svårt att få tag på
Fiason Tito Katoto	Utbildning inom agroforestry Intresse för skogsbruk	Långsiktigt ekonomiskt tänk Förståelse för fördelarna med att kombinera grödor och träd	Bidragit till ett större nätverk Medförde kontakten med intresseorganisationen Smart farmers	Högre produktivitet Verksamhetsutveckling Säljer idag på en extern marknad till ett högre pris Pengarna från trädplanteringen har använts för att starta en butik	Upplever inga utmaningar Plan Vivo samarbetet	Kommer att fortsätta med agroforestry efter att projektsamarbetet med Vi-skogen upphört Skulle vilja investera i dragdjur och en vattencistern men investeringen kräver resurser som idag inte finns
Jerome Patrick	Ekonomisk ersättning Intresse för utveckling av lantbruk	Kunskaper om trädplantering samt färdigheter att lära ut till andra lantbrukare Kunskap om att bli självförsörjande, Entreprenörskap och driva verksamheten ekonomiskt med långsiktiga mål	Smart farmers kan ses som resultatet av Plan Vivo certifieringen Nätverk för kunskapsutbyte Engagerad i Lånegruppen	Kort- och långsiktiga inkomster	Ser bara möjligheter med Plan Vivo som organisation	Sekreterare i intresseorganisationen Smart farmers Upplever att dagens jordbruk inte är lönsamt då de ej kan möta en större marknad